1-12
7850
TALLINN Vabaduse pst 4
Tallinna Keskraamatukogu

Hind 125 (1807) 12. aastakäik

Uudisleht

Ilmub pühap., esmasp., kesknäd. ja reedel.
Toimetus ja kontor: Tallinn, Rataskaevu 9

Kesknädalal, 17. augustil 1938 — Täna 16 lk.

Hiinlased sunnivad jaapanlasi taganema

Hankou frondil käivad võitlused. — Jaapanlased on saanud lüüa mitmel rindel. — Sõjategevuse piiramise pooldajad Hiinas jäid Jaapani valitsuses vähemusse

Moskva nõuab Tshiangkaisheki lahkumist

Tokio, 16. aug. ETA. (DNB.) „Nitshi-Nitshi Shimbun" teatab Hongkongist, et Nõukogude Liidu suursaadik Hankous, Orelski, on möödunud pühapäewal esitanud marssal Tshiangkaishekile ultimaatumi, mis sisaldawat järgmisi nõudmisi: 1) kõik Hiina kommunistlikud wäed mobiliseeritagu Hankou kaitseks, 2) ülemjuhatus kõigi Hiina sõjawägede üle antagu Moskwa poolt Hiinasse saadetud sõjawäelisele nõunandjale, 3) Hankou linna kaitstagu wiimse wõimaluseni, 4) Hankou sõjanõukogus olgu kommunistlikud wäed ja Hiina keskwalitsuse wäed ühewõrdselt esindatud, 5) marssal Tshiangkaishek loobugu ülemjuhatusest kõigil aladel. Edasi leht teatab, et Nõukogude walitsus on lubanud marssal Tshiangkaisheki teguwõimalt toetada, kui ta wõtab wastu kõik ülaltoodud tingimused. Wastasel korral ähwardatawat aga Hiina abistamine Moskwa poolt täielikult seisma panna. Marssal Tshiangkaishek olewat lubanud Orelskile wastata, niipea kui ta on nõu pidanud Kuomintangi esindajatega.

Tokio, 16. aug. ETA. (DNB.) Domei agentuur teatab, et neli rasket Hiina pommilennukit on esmaspäewal pommitanud Kiukiangi linna. Kaks neist lennukeist olewat Jaapani lennukite poolt alla tulistatud.

Hankou frondil käivad võitlused

London, 16. aug. ETA. (Havas.) Hiina suursaatkond Londonis awaldas Hankoust saadud telegrammi, milles üteldakse: Hiina wäed wõtsid tagasi Shaho ja Nangkupu linnad Kiukiangist lõunapool. Jaapanlased taganesi põhjapoole, jättes maha suured hulgad moona. Hankou frondi teatawates punktides on praegu käimas ägedad wõitlused. Mõned kohad on seal käinud mitu korda käest kätte. Hiina partisaanid on wallutanud mõned linnad ja külad Pujangi ja Hangtshou wahel. 13. augustil Jaapani lennukid pommitasid Jangsini linna Hupeh prowintsi idaosas. Linnas sai surma 500 elanikku ja haawata umbes 800.

Jaapanlased saavad lüüa

Hankou, 16. aug. ETA. (Reuter.) Jangtse jõe lõunakaldal Initshangi piirkonnas, Kiukiangist läänepool, ja Shaho jaama lähedal, Kiukiangist lõunapool, peeti wiimasel kahel päewal ägedaid wõitlusi. Jaapani wäed said lüüa ja taganesid Initshangist kirdepoole ja Shahost põhjapoole. Kuna Jangtse jõe põhjakaldal Jaapani wägede edasitungi takistawad uputused, siis jaapanlased püüawad nüüd tungida läbi Hupeh prowintsi kirdeosa, et ümber haarata hiinlaste pahemat tiiba. Samuti jaapanlased ootawad wõimalust, et alata edasitungi Pojangi järwe kaudu.

Jaapani lennukid pommitavad Hankou veevärki

Jaapani lennukid tegid täna katset pommitada Hankou weewärki, kuid katse ebaõnnestus. See retk tekitas wälismaalaste keskel siiski suurt ärewust. Kardetakse, et Jaapani lennukid wõiwad purustada Hankou weewärgi, ja siis ähwardab linna weepuudus. Seepärast Hankou wälismaalaste ühing on teinud oma liikmetele ülesandeks uurida, kas wälismaade kontsessioonaladel leidub allikaid, kust hädakorral wõidaks wett saada.

Tabati tagaotsitaw murdwaras

Esmaspäewal peeti Petseris laata. Laadapäewal warastati Wõru tän. 3 asuwast maja pööningult Sergei Sakalale ja Helene Jünjerile kuuluwat mitmesugust riidekraami. Kriminaalpolitsei tabas warga kohe. Selleks osutus korduwalt warguste pärast karistatud isik Johannes Embrik, kes ka praegu oli tagaotsitaw warguste pärast Petseris, Wõrus j. m. Mehe elukohast Petseris saadi kätte mitmesuguseid warastatud asju, mida ta seal oli müünud. Wargapoiss wahistati.

Rae raba tule võimuses

Tules häwis raba 6—7 km ulatuses

Eile kella 2 paigu päewal süttis Rae mõisa taga põlema Rae raba. Kuiwal rabapinnal lewis tuli suure kiirusega ja peagi oli leekidest haaratud suur maaala. Kustutustöödele tõtanud kohalike elanike jõust ei piisanud. Kutsuti wälja kohalik tuletõrje ja abi ka linna tuletõrjelt, kust sõitis kohale 2 autopritsi.

Wahepeal oli aga tule ulatus tuule mõjul weelgi suurenenud. Nüüd kutsuti linnast wälja ka rühm sõdureid ning tulest wallutatud maa-alale hakati kaewama ümber kraawe. Tuul puhus tule aga ka nendest üle ja edasi. Tule walduses oli ligi 6—7 km raba. Alles mitmetunnilise ennastsalgawa töö järgi õnnestus põlewat rabapinda weega üle ujutades tuld enam-wähem kustutada. Kuna aga karta oli, et rabapinnas wõis hõõguma jääda weel sädemeid, jäeti kohapeale läbi öö 40-meheline walwe kohalikest elanikest.

Seekordne suur tuleõnnetus oli Rae rabas tänawu juba teine. Alles möödunud kolmapäewal põles raba samast kohast. Siis süütas raba wana karjane, kes kuiwale rabapinnale tegi tule. Millest tuli nüüd tekkis, pole suudetud seni selgitada. Kestwate põuailmade tõttu wõib oletada ka isesüttimist. Samuti pole teada tule läbi tekkinud kahju suurus.

Waras näppas kinkelepingu

Satserinna wallas, Tallike külas elutsew Anastasia Merikiwi teatas politseile, et tema korterist kapist on warastatud kinkeleping, mille alusel temale kingiti 25 ha maad ja 250 kr. raha. Warguses kahtlustab awaldaja oma sugulast, kes kinkelepingust oli huwitatud. A. Merikiwi hindab oma kahju 1000 kroonile.

Pelguranna Rannahoones
toimub 17. skp. traditsioonilise
Rannakuninganna
ja kahe näitsiku valimine
Suur kabaree-eeskava
Ballett, esineb hra Carrisson, manipulaator-kõhurääkija.
Kava algus kell 20 õhtul.
Lauad palutakse ette tellida tel. 472-78.

Hooaja väljamüük
15.—31. augustini.
Igasugust riiet ja riidereste suure hinnaalandusega
pakub
riidekaupl. E. LURJE
Väike Karja 10, kõnetraat 468-61.
Jälgige rest'de-vaateaknaid!

STAADIONIL
Täna
kell 18.30
EESTI—SOOME
20. JALGPALLI-MAAVÕISTLUS
Eelvõistlusena kell 16.45 linnavõistlus
PÄRNU-VILJANDI
PÄÄSMED: kaetud istekohad kr. 2.—, katmata istekohad kr. 1.50, seisukohad kr. 1.—, lastele kr. 0.30.
Istekohad kõik nummerdatud.
Eelmüük spordiärides.
EESTI JALGPALLI LIIT.

Külastage Tartu Näitust 27.—30. augustini
Kasutage huvironge ja sõidusoodustusi.

PÄEVAPROBLEEME

Välispolitilist juttu

Nõukogude Liidu ja Jaapani vahel tekkinud konflikt hakkas juba andma tagasi ja suurvõimude diplomaadid lootsid juba, et saavad niigi ärevale suvele väikese rahuliku puhkuseresti enne sügiset otsa lükkida, kui Euroopas plahvatas uus ärevusepomm. Seekord on selleks rahutusttekitavaks võõrkehaks Saksa suurmanöövrid, mis peetakse Tshehhoslovakkiale hädaohtlikus läheduses. Ega seni pole Saksamaale midagi ette heita, sest igal iseseisval riigil on ju õigus oma maa-alal manöövreid pidada. Ja on ka teisedki riigid enne Saksamaad pidanud manöövreid. Kuid mis Saksa tänavuste manöövrite juures tekitab ärevusejudinaid, on nende ennenägematu suurus. Lõuna-Saksamaale, Tshehhoslovakkia piiri lähedusse, on koondatud hiigelväemassid, milles teised riigid ei näe mitte ainult manöövriteks koondatud ja rahuaegses koosseisus väeühikuid, vaid mobiliseeritud ja sõjaaegses koosseisus rünnakuvalmis armeed, mida võib igal hetkel panna liikuma vaenuliseks tegevuseks. Nii on Saksa suurmanöövrid jällegi häirinud suur- ja Kesk-Euroopa riikide diplomaate ning juhtivaid sõjaväelasi.

Nagu telegrammid kõnelevad, on sakslased-tsiviilelanikud isegi kohkunud suurte väemasside äkilisest koondamisest. See on mõistetav veel ka sellepärast, et Saksa uue riigikaitseseaduse alusel saab armee sõja korral kodanikkude eraomanduse peaaegu täielikult oma käsutusse.

Nii on diplomaadid jälle elevil ja kõigi tähelepanu suunatud Saksa-Tshehhoslovakkia piirile, sest just selle riigi piiri läheduse valis Saksamaa oma miljonilise manöövriarmee tegevuskohaks. Üllataval kombel ollakse kõige rahulikumad just Tshehhoslovakkias endas. Kui Tshehhoslovakkia sudeedisakslaste probleemi palavaksmineku ajal ootamatult ja suure kiirusega mobiliseeris ning väed piirile paiskas, siis ei reageeri Tshehhoslovakkia nüüd Saksa miljonilisele piiril olevale väele millegi muu kui suurepärase ja vankumatu rahuga.

Prahas arvatakse, et Saksamaa tahab oma naabritele näidata, missuguseid hiigeljõude ta võib vajaduse korral ruttu koondada, ja lepib sellega, et mõju hiljem diplomaatilisel teel ära kasutada ja tulemusi saavutada püüab. Võib olla, korraldab Saksamaa manöövreid sisepolitilistel kaalutlustel, et rahvale anda uut vaimustusainet.

Olgu lood kuidas on, kuid tõsiasi on see, et Saksa tänavused suurmanöövrid tõid Euroopa diplomaatide karikasse tublisti uusi mõrudaid tilku.

Jaapani ja Nõukogude Liidu vaheline konflikt hakkab nähtavasti kalduma rahulikumasse staadiumi. Näib, et Nõukogude Liidul on selles konfliktis initsiatiiv ja rohkem ründaja osa. Jaapanlased on käredad küll, kuid siiski väga ettevaatlikult käredad, ja oskavad ka loobuda, mida nad Hiina konfliktis üldse ei tunnusta. On ka mõistetav, sest pikema ja suurema sõja korral Nõukogude Liiduga peaks Jaapan võitlema kahel rindel. Ei või ennustada, kuidas kujuneks see sõda Nõukogude Liiduga ja kes seal jääks peale, kindel on aga see, et Hiinale annaks see võrratul määral uut julgust ja indu juurde. Ja kui Jaapanil praegugi pole kerge Hiinalt kistud kohutavalt suurt maa-ala käes hoida, siis muutuks ta seisukord veelgi raskemaks.

Vahemere ülevõimu pärast kestab aga terav võitlus edasi — diplomaatilisel teel. Tõusva Itaalia uhkus nõuab, et Vahemeri oleks ainult Itaalia meri, Inglismaa aga ei saa Vahemere ühendusteedeta olla see, mis ta on. Kuigi tehti aumehe- ja muidki kokkuleppeid, ei ole neist veel ühtki saadud maksma panna, sest mitmesugused „agad" on takistamas. Viimase kuu kestel on mõlemad pooled teinud suuri pingutusi, et kokkuleppeid siiski kiuste panna maksma, minnes kas või mööda Hispaania probleemist. Kord näis, et saadaksegi selle kunsttükiga hakkama, kuid siis purunes jällegi kõik. Ja pärast seda, kui duce oli pidanud oma kuulsa kõne rehepeksumasinalt demoplutokraatia vastu, pole enam selleks lootustki. See ajas inglastel ka kopsu üle maksa ja oma viimases välispoliitilises parlamendikõnes ütles peaminister Chamberlain üsna selgesti välja, et „vabatahtlike tagasikutsumine Hispaaniast pole veel küllaldane, et Inglise-Itaalia kokkulepped hakkaksid maksma. On tarvis täit selgust olukorra kohta ka pärast vabatahtlike tagasikutsumist". See Briti peaministri kõne näitab selgesti, et Inglismaa on huvitatud rohkem kui arvata võis sellest, et Vahemere-teed oleksid lahti. See Inglismaa äkiline külmaksmuutumine näitab, et Vahemere basseini küsimus on raskemaid Euroopas ja sunnib tõsiselt küsima, kas selle küsimuse lahendus rahulikul teel üldse võimalik ongi.

Kaks tundi Nõmme linnaparlamenti

Otsustati laen keskkoolihoone ehitamiseks. 23 päewakorrapunkti 2 tunniga.

Teisipäewa õhtul pidas Nõmme linnawolikogu oma esimest sügishooaja koosolekut, mille kawas olnud 23 punkti arutati läbi ja otsustati kahe tunni jooksul.

Enne koosoleku algust luges linnapea L. Ojaweski ette siseministri käskkirja, millega on Nõmme linnanõunikuks määratud insp. A. Jomm, linnasekretäriks A. Malkus ja abiks A. Ilwes.

Jätetakse rahuldamata rea isikute logukonnamaksu tasumise wastulaused, kuna Sinaida Sokolowil ja Alma Kabralil alandatakse logukonnamaksu 2 kr. wõrra.

Kinniswaramaksu alandatakse kahele maksjale 50% wõrra.

Linnawalitsuse juurde moodustatud nõuandwasse komisjoni ehitustehnilisel alal waliti A. Wanderer, J. Toomes, Fr. Wendach, J. Aarmann, A. Otto, R. Ambros, E. Welbri ja K. Puidak.

Hoolekandekomisjoni waliti linnawolikogu liikmed A. Eilart, J. Kirrepe, P. Kotka, W. Wrangel, A. Grünberg ja B. Laulik.

Rahanduskomisjoni waliti J. Waga, K. Reinaste, J. Kulgwer, A. Hilmre, A. Reinwart, E. Thomson, P. Reina ja A. Ignatjew.

Waieldakse tee ehitamise poolt ja wastu Mustamäe supelasutise juurde, mida rewideerijad on soowitanud. Wolikogu wõttis rewideerimisakti teadmiseks.

Tagawarakapitalidest laenude tegemise küsimuse otsustamisel uue keskkoolihoone ehitamise alustamiseks tekib mõningaid sõnawõtte, milles aga kõigis tunnustatakse koolimaja ehitamise tarwidust.

Wõeti wastu linnawalitsuse ettepanek, teha laenu linna tagawarakapitalist keskkooli- ja gümnaasiumi maja ehitamiseks kr. 20 000, tagasimaksuga 20 aasta jooksul. Kiwimaja koolimajale juurechituse teostamiseks otsustati laenu teha kr. 5000 wiieks aastaks ja lihajärelwaatuse asutusele kõrwalhoone ehitamiseks kr. 500, tagasimaksuga 1939./40. eelarweaastal.

Korteriolude parandamise ja heakorra tõstmise fondi kasutamise ettepanek wõetakse linnawalitsuse poolt wastu esitatud kujul ühel häälel.

Nõmme wabatahtlikku kodanlikku õhukaitse ühingut toetatakse 500 krooniga.

Tartu juudilt warastati kaks jalgratast

Öö wastu teisipäewa murti sisse Tartus, Lai tän. 29 maja koridori ja wiidi sealt ära üks meesterahwa ja üks naisterahwa jalgratas, kokku 190 krooni wäärtuses. Jalgrataste omanik on samas majas elutsew juudisoost kodanik Hirsch Dobruschkes.

Türilt

Kilomeeter uut bituumenteed

Türil lõppes Wiljandi tänawa bituumendamine 1 km pikkuselt. Bituumeniga kaeti Wiljandi tänaw paberiwabrikust kuni Särewere sillani. Töö wiidi läbi teedekapitali summadega.

Leiti auto tagawara ratas

Türi Wiljandi maanteelt Alliku walla piires leiti auto tagawara ratas, mis autolt maha oli kukkunud.

Salakütt tabati küttimiselt

Käru metskonna 3. jaoskonna metsnik August Aguraiuja teatas politseile, et temaon Rumbi wahtkonnas tabanud salakütimiselt Wäätsa wallas elutsewa August Jürgensoni, kellel olnud kaasas sõjawäepüssist ümbertehtud jahipüss.

Warastati jalgratas

Särewere wallas elutsewal Hans Krispinil warastati Särewere wallas Põikwa külas jalgratas, mille wäärtus 80 kr.

Türi supelhoones tuleb anekdootide õhtu!

Türi supelhoones on juba walitud suwekuninganna ja -kuningas. Suwekuningaks waliti teatawasti noorema generatsiooni esindaja E. Reier ja kuningannaks prl. E. Nurk. Uue üritusena on supelhoone walitsejal naiskodukaitse Türi jaoskonnal katwatsusel korraldada lähematel päewadel anekdootide õhtu, kus wõimalik igal läbi häälekõwendaja ette lugeda oma parim anekdoot. Parimad anekdoodid kuuluwad auhinna alla.

Linn asub ise lammutama hävinemajäetud ehitusi

6 wana ja kõdunewat hoonet lammutatakse

Mõni aasta tagasi linna ehitusosakonna ehitusinspektorid „waremeiks" muutnud wõi häwima jäetud ehistuste lammutamise maarune" alusel koostand nimestrja linna wanadest ja ümselt lagunemata jäetud ehitustest, millede kordaseadmiseks wõi lammutamiseks linnawalitsus andis tähtajad.

Osa neist tähtaegadest on nüüd juba möödunud, kuid nagu ehitusinspektorite kontrollkäikudest selgunud, mitmed neist pole ei korda seatud ega ka lammutatud. Paekõikides neis ehitustes elawad sees elanikud, kuigi hooned ise on kõdunemas ja annawad kogu ümbrusele korratu ja hooletusjäetud ilme.

Ehitusosakond on nüüd linnawalitsusele esitanud uue nimekirja sarnaste ehituste kohta, mille lammutamisele osakond peab wajalikuks asuda oma algatusel.

Need ehitused on: Puhkidele kuulum kahekordne puuhoone Kopli tän. 4, Hirschi ja Matwei puumaja Pärnu mnt. 43, Teischewite puust ärihoone Tartu mnt. 19, Söerde ärihoone Tartu mnt. 21 ja A. Schmilewsky pärijate ühekordne puumaja Liiwalaia t. 38.

Linnawalitsus oma eilsel koosolekul lubas ehitusosakonnal asuda korraldama nende ehituste lammutustöid, ühtlasi kinnitades iga nimekirjas toodud ehituse lammutamiskawa ja eelarwe. Hoone lammutamiskulud tuleb lammutatud hoonete omanikel linnale hiljem tasuda. Lammutamisele määratud hoonete omanikele ja neis elutsewatele elanikele tehtakse linnawalitsuse otsus teatawaks politsei kaudu ning wiimastelt nõutakse hoonete wabastamist ühe kuu jooksul.

Hällist hauani

PEREKONNASEISU TEATEID

Registreeritud Tallinna linna perekonnaseisuametis.

Sünde: Aimi Schäfer, Johannese ja Alide-Aurelie tütar; Arwo Laurima, Johannese ja Linda poeg; Jüri Mitt, Peetri ja Alewtina poeg; Aare Jõgi, Wassili ja Linda-Wilhelmine poeg; Rünno Kool, Elmari ja Linda poeg; Kaarel Wilu, Antoni ja Anna poeg; Elwi Lahtein, Aleksandri ja Marie tütar; Arwo Wundermann, Antoni ja Helmi-Lowisa poeg; Nikolai Sõbin, Aleksandri ja Zinaida poeg; Juta Saron, Juliuse ja Loreida-Maria tütar; Hans Edel, Ouido ja Alice-Marie-Johanna poeg; Olew Reitsnik, Augusti ja Alwine poeg; Kalju Treu, Woldemari ja Wilhelmine poeg; Hillewi Rummet, Leonti ja Herina-Alide tütar; Wiiwi Kesa, Augusti ja Leida tütar; Aili Mathiesen, Ewaldi ja Agnese tütar; Urwe Satsi, Aleksandri ja Erika tütar; Maie Meriste, Alfred-Eduardi ja Elwiine-Maria tütar.

Surmajuhtumeid: Oskar-Friedrich Tõnison, 50 a. w.; Paul-Daniel Rosen, 73 a. w.; Jegor Sokolow, 41 a. w.; Eduard Hiis, 27 a. w.; August-Elmar Wiksi, 28 a. w.; Eino Maidle, 18 a. w.; Galina Jefimow, 8 a. w.; Ellen Seedorff, neiuna Tulip, 54 a. w.; Paul Oniks, 47 a. w.; Auguste-Elisabeth Tenisberg, neiuna Dubbult, 63 a. w.

Kihlatud

Tallinna linna perekonnaseisuametis: Harri Kuusik, 18 a., tööline, ja Meta-Julietta Wilas, 21 a., kodune; Eduard Trilljärw, 24 a., äriteenija, ja Armilde-Rosalinde Kadarpik, 20 a., kodune; Oskar Lemm, 22 a., kingsepp, ja Linda-Aline Pohl, 24 a., kodune; Johannes Ahlberg, 33 a., meremees, ja Erika Sauks, 22 a., kodune; Herbert-Bernhard Leesalu, 24 a., riigiametnik, ja Leida Tshätnikow, 27 a., kodune; Paul Lukaschewitz, 35 a., kaupmees, ja Margarita Wiitmann, 34 a., kontoriametnik; Harald-Eberhard Söber, 29 a., ärimees, ja Alwiine Stein, 30 a., kontoriametnik; Robert Aman, 32 a., laudsepp, ja Adele-Miranda Innja, 28 a., kodune; Arseni Kaunis, 27 a., riigiteenija, ja Salme Siinow, 22 a., kodune; Wladimir Hakk, 21 a., kindlustusseltsi inspektor, ja Helene Tamm, 30 a., kodune; Herbert-Paul-Robert Schneider (Saksa riigi kodanik), 23 a., peenmehaanik, ja Dorothea-Gertrud-Edith Jakobsenn, 21 a., kodune; Peeter Wahar, 26 a., raudteelane, ja Juuli Muru, 26 a., kodune; Boris Eichfuss, 24 a., äriteenija, ja Emmy-Walerie-Henriette Appel, 24 a., kontoriametnik; Adolf Rüpmann, 31 a., meremees, ja Ade Aas, 20 a., äriteenija.

Tallinna Kaarli kogudukes: Helmuth-Heinrich Pugi, 24 a., mööbelsepp, ja Miralda-Margarethe Leit, 22 a., tekstiiltööline; Lorenz Palm-Palmas, 22 a., raudteelane, ja Reet Weskioja, 31 a., raudteelane; Richard Kala, 40 a., trükitööline, ja Elfriede Martinson, 32 a., kodune.

Tallinna Jaani kogudukes: Arnold-Anton Kiin, 30 a., ametnik, ja Alice-Leontine Nullnikow, 38 a., äriteenija.

Tallinna Pühawaimu kogudukes: Jakob Pauk, 24 a., puutööline, ja Salme Remmelgas, 24 a., tekstiiltööline.

Wiljandi linna perekonnaseisuametis: Arthur-Eduard Kull, 27 a., trükitööline, ja Marie Jalak, 21 a., äriteenija.

Pärnu linna perekonnaseisuametis: August Külberg, 32 a., wiiulikunstnik, ja Zoja Lainste, 23 a., kontoriametnik. Peigmehe elukoht Tallinnas, pruudil Pärnus.

Eesti õlitööstus eeskujuks välismaale

Eile jõudis Kiwiõlli Bulgaariast 20 tonni põlewkiwi, millega Kiwiõli tehastes teostatakse põhjalikud katsed kiwi õlisisaldawuse kindlaksmääramiseks. Esialgsete andmete najal arwatakse, et Bulgaaria põlewkiwi osutub wäärtuslikuks õliproduktiks, kuna kiwi juba wõrdlemisi wäikeses kuumuses sulab. Wärwilt on Bulgaaria põlewkiwi tumedam meie põlewkiwist.

Maaõlide lõppemise tõttu on kõik riigid wiimasel ajal pühendanud suurt tähelepanu oma maapõuewarade uurimisele. Bulgaarias on põlewkiwi awastatud alles wiimastel aastatel ja nüüd kawatsetakse sealsete poolriiklike tööstusringkondade poolt hakata ehitama põlewkiwitööstust Eesti õlikiwitööstuse eeskujul. Nagu kuulub, on sealsete firmade poolt alustatud läbirääkimisi ühe meie tuntuma metallitööstusega õliwabriku sisseseade walmistamiseks.

Prantsuse õhukindral lendas Berliini

Saksa manöövrid tekitavad suurt revust. Pastor Hlinka suri

Prantsuse õhujõudude staabiülem kindral Vuillemin lendas täna hommikul Berliini. Tema lennukit juhib kaugemaalendur Rossi. Teda saadawad sel reisil Prantsuse õhuministeeriumi kõrgemad ametnikud.

Arwatakse, et kindral Vuillemin'il on Berliinis läbirääkimisi ka marssal Göringiga ja Saksa õhuministeeriumi kõrgemate ametnikkudega. „Excelsior" arwab, et ei ole wõimatu, et kindral Vuillemin'i kõnelused Berliinis saawad esimeseks sammuks kokkuleppe sõlmimisele Saksamaa ja Prantsusmaa wahel õhujõudude piiramise asjus.

Berliin, 16. aug. ETA. (Havas.) Kindral Vuillemin maandus kell 13.30 Staakeni lennuwäljal Berliini lähedal.

Berliin, 16. aug. ETA. (Havas.) Saksa ajakirjandus terwitab Prantsuse õhujõudude staabiülema kindral Vuillemin'i saabumist Berliini. Pühendatakse artikleid kindral Vuillemin'i sõjawäelisele karjäärile ja tema isikule, samuti Prantsuse lennuwäele.

„Berliner Börsenzeitung" terwitab kindral Vuillemin'i kui „rüütellikku wastast, kelle külaskäik peab kaasa aitama mõlema rahwa lähendamisele".

London, 16. aug. ETA. (Reuter.) Kuna Berliinis ja Reinimaal walitseb waikus, on Müncheni rajoonis elaw sõjawäeline tegewus, mis ajab baierlasi ärewile. Baierlaste ainsaks kõneaineks on praegu sõjaküsimus. Läbi Müncheni liiguwad sõjawäekolonnid ja weoautod, mis on tulwil sõdureid. Kõik need wäed liiguwad Salzburgi ja Linzi poole. Ratsawäeosad lahkusid Müncheni lõunasuunas. Eile õhtul üks ohwitser möönis, et Tshehhoslowakkia piiri lähedal ehitatakse suure rutuga teid.

Praha, 16. aug. ETA. (Havas.) Slowakkide-autonomistide juht preester Hlinka suri.

Pariis, 16. aug. ETA. (Reuter.) Siinsed autoriteetsed ringkonnad kahetsewad, et Saksa manöövritele pühendatakse ajakirjanduses nii palju tähelepanu. Seletatakse, et Pariisi ja Londoni wahel walitseb kõige tihedam kontakt. Peale selle wälisminister Bonnet peab telefoniühendust Prantsuse kindralstaabiga. Ka kindralstaap on arwamisel, et Saksa manöövrid ei ole loonud mingit uut seisukorda, ja et praegu ei ole mingit otsest sõjaohtu. Ühtlasi toonitatakse siin seda südamlikku wastuwõttu, mis Prantsuse õhujõudude staabiülemale kindral Vuillemin'ile on Saksamaa pealinnas osaks saanud. Arwatakse, et selle wastuwõtuga tahetakse wähendada kartusi, mis on tekkinud Saksa manöövrite tagajärjel.

Suur tung ülikooli arstiteaduskonda

Rohuteadust soovib õppida rohkem naisi kui vastu võetakse. 15. augustiks oli saabunud 392 sisseastumise-sooviavaldust

Tartu ülikooli wõetakse tänawu teatawasti 615 uut üliõpilast. Seni on sisseastumise-soowiawaldusi uute üliõpilaste poolt esitatud wõrdlemisi tagasihoidlikult, kuni 15. augustiks oli neid wastu wõetud ainult 392. Arwata on, et see arw aga tublisti suureneb, kuna tawaliselt just wiimastel päewadel tuleb kõige rohkem soowiawaldusi. Soowiawalduste esitamise wiimaseks tähtpäewaks on 20. august.

Seni on suhteliselt kõige rohkem soowijaid arstiteaduskonda — 38 meest ja 45 naist, kokku seega 83. Wastu wõetakse aga ainult 60. Samuti on norm osaliselt ületatud ka arstiteaduskonna rohuteaduse osakonnas, kuhu wõetakse wastu 15 meest ja sama arw naisi. Meestelt on soowiawaldusi tulnud 11, naistelt aga juba 23. Teistes teaduskondades oli 15. aug. soowiawaldusi esitatud järgmiselt (sulgudes wastuwõetawate uute üliõpilaste arw): usuteaduskonnas 11 meest (30), õigusteaduskonnas 82 meest ja 13 naist, kokku 95 (150), majandusteaduskonnas 49 m. ja 33 n., kokku 82 (150), filosoofiateaduskonnas 14 m. ja 32 n., kokku 46 (70), matem.-loodusteaduskonnas 12 m. ja 3 n., kokku 15 (60), loomaarstiteaduskonnas 7 m. (20), põllumajandusteaduskonna agronoomia osakonnas 7 m. ja 2 n., kokku 9 (50), põllumajandusteaduskonna metsanduse osakonnas 10 m. (25).

Purilennukiga õhus 2 tundi ja 20 min.

Eile õhtupoolikul peeti kaitseliidu purilennusalga lennutreeningut Nehatus. Treeningul B-kl. purilenduril Eduard Wõitral, tõustes õhku harilikul lahtisel plaaneril autowintsi stardist, õnnestus õhuwoolust ära kasutades, tõusta umbes 1500 m kõrgusele. Lend läks pilwerünka alt pilwerünka alla, toimudes Wiimsi maanina ja mereranna kohal. Purilennuk maandus Tammneeme 'külas, olles püsinud õhus 2 tundi ja 20 minutit.

See on autowintsi stardist õhkutõusnud purilennukite õhuspüsimise rekordiks. Senine rekord oli purilendur Rannaleeti käes 45 minutiga. Wäärib märkimist, et senine rekord oli püstitatud kõrgewäärtusliku purilennuki „Sinilinnuga", kuna uus rekord sündis täiesti hariliku lahtise plaaneriga.

Tulekahju tisleritöötoas

Täna warahommikul, kella ½1 ajal, märgati tuld Magasini tän. 8 asuwas O. Studemeistrile kuuluwas tisleri töötoas. Põlema olid hakanud pliidi ette kuhjunud laastud ja puupraht, kuhu nähtawasti õhtul oli sattunud tulesäde. Kohalekutsutud tuletõrje lendsalga poolt kustutati tuli kohe. Tule läbi tekkinud aineline kahju pole suur.

Haapsalus tabati suurejooneline margiwõltsija

Haapsalu kriminaalpolitsei õnnestus tabada Sane tän. 4 elutsewa August Elmelo, kes suuremal arwul oli walmistanud ja lewitanud wõltspostmarke. Elmelo walmistatud postmargid on joonistega, millised meie post pole kunagi tarwitanud. Wõltsija on lasknud walmistada huwitawamotiiwilisi kliisheid, milledega oli trükkinud wõltsmarke heal paberil, ning wõltsmargid ei jätnud wälimuselt midagi soowida. Wõltsmarke müüs mees wälismaa filatelistidele, teenides head raha. Kuipalju Elmelo on wõltsmarke walmistanud, pole praegu suudetud kindlaks teha. Politsei konfiskeeris neid temalt järeljäänud marke 1000 plokki.

See on esmakordne juhus Eestis, kus wõltsitu postmarke, mida post tegelikult pole kunagi tarwitanud.

Schwarzkopf "Ekstra-Mahe"-daga juuksed jäävad elastseteks ja tugevateks ning lasevad end kergesti püsivaks soenguks korraldada. Lained omandavad ilusa, loomuliku läike, kuna juustes halli lubjaseebi korda tekkida ei saanud.

"Ekstra-Mahe" on sobiv igale juuksele. – Blondiinid tarvitagu "Ekstra-Blondi" Mölemaid sorte ostate ka vedelal kujul seebita ning leeliseta.

SCHWARZKOPF EKSTRA-MAHE leeliseta shampoon!

Lab. S. Schneider. Tallinn.

Töölaager hirmutab

Wiimasel ajal käsilolew töölaagri aktsioon on juba teatawaid tagajärgi annud, ehkki Rakwerest pole seni weel ühtki isikut sinna saadetud. Linnawalitsuse hoolekande osakonnas on mitmed isikud käinud omi asju korraldamas, mida nad warem ei mõtelnudki ise õiendada, waid seda pidi tegema linnawalitsus. Nii käis osakonnas mõni päew tagasi kaks meeskodanikku, kes keelasid linnawalitsusel toetuse maksmise nende lastele, lubades ise hakata oma laste eest hoolitsema. Anti wastawasisulised allkirjad, ning loomulikult kaotab hoolekandeosakond maksmije, kui sellist soowi awaldab ka lapse ema. Tegemist oli seekord isikutega, kes elawad oma perekondadest lahus ning seni tuli lapsi toita ainult emal ja osakonnal. Mitmed naiskodanikud on käinud samuti osakonnas, kus on antud üles meeskodanike nimesid, kes peaksid tõeliselt olema nende laste isad, kuid pole seni sentigi laste ülalpidamiseks maksnud.

Loomulikult ei saa omawalitsus iga inimese jutu järele weel isikut seada töölaagrikandidaatide nimekirja, waid juttude kontrollimiseks tuleb korraldada wastaw juurdlus. Warem tuntud elukutseliistest logelejatest on paljudki hakanud suwe jooksul tööd otsima ning töötatakse päris korralikult. Seda muidugi töölaagrisse mineku hirmul.

Kohtla-Järwe kaewanduste elektrifitseerimine jatkub

Elektrifitseeritakse wanim Eesti põlewkiwikaewandus — Kukruse. — Märkgaasid kaowad kaewandusest

Eesimese Eesti Põlewkiwitööstuse poolt on asutud oma

kaewanduste uuele laiendamisele ja moderniseerimisele,

eeskätt elektrifitseerimise alal. Kuna praegu on elektrifitseeritud ainult Käwa kaewandus, siis elektrifitseeritakse nüüd ka Kukruse põlewkiwikaewandus, mis on wanemaks Eesti kaewanduseks.

Kukruse kaewandusse seatakse sisse elektripuurid, millised esmakordselt on tarwituselle wõetud Kohtla-Järwel. Kuna Kukruse kaewanduse elekrifitseerimise puhul woolutarwitus tunduwalt tõuseb, siis loodetakse sellest üle saada

tehaste jõujaama laiendamisega,

missuguseid töid praegu teostatakse.

Walmis on jõutud ka uue suure wentilaatori monteerimisega. See wentilaator paiskab kaewandusse minutis 600 kuutmeetrit puhast õhku. Sarnaseid wentilaatoreid pandakse kaewandusse kolm. Selle tagajärjel

kaob kaewandustes täiel määral senine märkgaas,

mis sageli, eriti aga suwel, osutus tööd takistawaks ja töötingimusi raskendawaks.

Käsipallijuhtide täienduskursused lükati edasi

Käsipallijuhtide täienduskursused, mis pidid käsipalliliidu korraldusel toimuma Tondil sõjaväe õppeasutuste ruumes, ja kuhu oli üle maa kutsutud 28 käsipallijuhti ja juhikalduvustega tegevmängijat, on edasi lükatud. Edasilükkamise peamiseks põhjuseks on registreerunute väike arv. Enda osavõtust teatasid ainult 14 käsipallijuhti. Mitmelt poolt avaldati soovi, et kursused korraldataks hiljem.

Tagaotsitaw murdwaras sattus lõksu

Haapsalu kriminaalpolitsei tabas Lihula-Haapsalu maanteel tagaotsitawa murdwarga Johannes Seermanni, 24 a. wana, kes Tallinnas, Harju- ja Läänemaal on toime pannud mitmesuguseid murdwargusi.

Wana-Juhkental kaob

Nii wariseb wana Juhkental...

Wana, omanwoodi kuulus pealinna osa, Juhkental, hakkab aegamööda kaduma koos enda omapärasustega. Juhkentali nimeandja, Juhkentali tänaw ongi juba linnaplaanilt kadunud, olles ristitud ümber Liiwalaiaks. Kuid muutused ei seisa ainult nimes.

Eks olnud Juhkental omal ajal kohaks, mis igasuguste kaklemiste ja rahurikkumiste poolest kippus ületama isegi Pelgulinna ja Lillekülla. Kui ilmus laupäewa õhtul Lasnamäellegi „kamp" Juhkentali poisse, peeti targemaks taganeda lahingut andmata. Niiwõrd populaarsed olid Juhkentalli „lõõmamehed".

Edasi:

Kus leidus kõige rohkem falakõrtse? — Juhkentalis.

Kus tülitati naisi õhtuti tänawal kõige rohkem? — Juhkentalis.

Kuhu ei julgenud wööras noormees minna õhtul tütarlast koju saatma? — Juhkentali.

Kus oli kordnikulgi risslantne postil seista? — Juhkentalis. Jne., jne., jne....

Nüüd on aga Juhkental nagu ümber sündinud paari aasta jooksul.

Korrarikkumisi ja tülitsemisi juhtub küll ennem südalinnas kui siin. Joobnut näed waid laupäewa õhtul ja seegi piiiab waikselt koju jõuda. — Näib, et suur mõju on olnud eriti kuulsatel prefekti karistustel, mis mürglimehed ära kohutanud. On aga ka kaswanud uus noorpõlw, kellel hoopis teistsugused huwid.

Ainult soojal suweõhtul läbi Juhkentali minnes märkate weel pisut endist: majaõuedelt ja aedadest kostab koduseid keelpillikoore lõbusaid tantsulugusid löömas ning läbi awali jäänud õuewäratwa pilku heites wõite näha wahest ka maja noorsugu õuel tantsu löömas. Mujal te seda Wana-Tallinna idüülli enam naljalt ei kohta.

Wana-Juhkental on tugewasti oma ilmet muutmas aga ka teisest küljest. Igal aastal kistakse siin maha neid wanu puumaju, mis moodustasid endis imetillukeste ühetoaliste korterite mügerikke, keskel koridor ühise keedukaminaga kogu maja jaoks. Pole kuski Tallinna osas nii palju ühetoalisi pisikortereid kui Juhkentalis.

Nüüd aga lammutatakse hoogsalt neid wäikseid, ajastläinud majakastikesi. Ja asemele kerkiwad moodsad kiwimajad kesküttega, laiade akendega, otstarbeka tubade jaotusega mitmetoalistes korterites. Üks teise järele kerkib neid moodsaid kiwimürakaid. Wana-Juhkental kaob lammutamisraginal ja mõnekümne aasta pärast küsiwad noored: „Kas tõesti Tallinnas oli selline linnaosa, selliste kõsitwajunud majakestega nii südalinna lähedal?"

K. Lasn ja prl. H. Kovac võitsid

LASN LÕI RONAT 6:3, 6:0, 6:2. — SEGAPAARISMÄNGUS EESTI PAAR NÕMMIK—LASN SAI LOOBUMISVÕIDU PORA KOVA—DOSTALILT

Eile õhtul lõppesid Tallinna Lawn-Tennis & Hockey Klubi korraldusel peetud lahtised esivõistlused tennises Eesti meistri nimele. Kuna meespaarismängus oli meistritiitel juba varem selgunud, siis eile peeti finaalmatshid veel meeste üksikmängus, naiste üksikmängus ja segapaarismängus.

Viimast võistluspäeva alustati naiste üksikmänguga. Kohtusid prl. Kovač (Jugoslaavia) ja pr. Nõmmik (Eesti). Nagu esimeste pallide vahetamisel paistis, tahtis pr. Nõmmik oma Soomes saadud kaotust revansheerida. Jugoslaavlanna pani ennast aga siiski kindlamana maksma, tulles Eesti meistriks 1938. a. Punktid: 6:2, 3:6, 6:0.

Teise paarina kohtusid meesüksikmängus mõõdunud aasta meister Lasn ja ungarlane Rona. Mäng kujunes pinevaks ja tasavägiseks, kusjuures aga Lasn oma virtuooslikuma reketikäsitamise ja kindlama lõõgiga suutis tulla võitjaks ja meistriks, tulemusega 6:3, 6:0, 6:2.

Viimase finaalmatshina toimus võistlus segapaarismängus. Kohtusid tshehhide paar prl. Porakova—Dostal ja eestlased pr. Nõmmik—Lasn.

Tshehhid üritasid siin meistrikstulekut. Ühe lõõgi puhul sai aga Dostal vigastada, mille tagajärjel tshehhid loobusid võistlemast. Seega omandasid meistritiitli eestlased pr. Nõmmik ja Lasn.

Esmaspäevastest matshidest kujunes pinevamaks ja haaravamaks finaalmatsh meespaarismängu meistritiitli selgitamiseks. Kohtusid rahvusvaheline paar Dostal—Rona ja Eesti-Soome paar Lasn—Forsmann. Matsh kujunes üheks paremaks ja huvipakkuvamaks, mida meil üldse nähtud. Haruldasele koostööle ja väledale pallivahetusele elas publik innustatult kaasa. Finaalmatshi võitsid ja Eesti meistriks tulid Lasn—Forsman, tulemusega 2:6, 6:8, 6:2, 6:1, 6:1.

Eesti parimad tennisistid K. Lasn ja pr. W. Nõmmik

Võistluste lõpul anti esikohtadele tulnutele üle rida väärtuslikke auhindu.

Kohtade järjestus esivõistlustel:

Meesüksikmäng: 1. ja E. m. K. Lasn; 2. L. Rona; 3.—4. H. Dostal ja P. Forsman.

Naisüksikmäng: 1. ja E. m. H. Kovač; 2. V. Nõmmik; 3.—4. E. Porakova ja möödunud aasta meister leedutar V. Sčukauskaite.

Meespaarismäng: 1. ja E. m. K. Lasn—P. Forsman; 2. H. Dostal—L. Rona.

Segapaarismäng: 1. ja E. m. K. Lasn—V. Nõmmik; 2. E. Porakova—H. Dostal.

Tänaa maavõistlus Soomega

Mida toob juubelimaavõistlus? — Kõrged aukülalised maavõistlusel. — Tipneri juubel. Eelmänguks Pärnu-Viljandi linnavõistlus. — Kas tuleb viik?

Tõna on siis käsil järjekordne jalgpallimaavõistlus selles võrdlemisi pikas maavõistluste sarjas, mida meie mitmel alal üle elanud lühikese aja jooksul. Õhtul kell ½7 näeme staadionil jälle soomlasi, keda, muuseas veldud, näeme ainult üks kord aastas, kas A või B maavõistlusel. Seekord, Eesti 100. maavõistlusel, võistleme Tallinnas Soome A meeskonnaga, kuna B maavõistlus toimub samal ajal Vaasas, kuhu meie meeskond sõitis välja juba esmaspäeval.

Pidulik avamine

Maavõistlus avatakse piduliku tseremooniaga. Vabariigi presidendi esindajana saabub maavõistlusele sõjaminister kindralleitnant P. Lill, keda võetakse vastu tervitusmarsiga. Selle järele jooksevad mõlemad rahvusmeeskonnad korraga väljale. Mängitakse ühishümni, pärast mida meeskonnad rivistuvad tribüüni ette. Minister P. Lill, saadetuna keskliidu esimehest K. Terrasest ja jalgpalliliidu esimehest A. Anderkopist, surub kõigi võistlejate käsi.

Aukülalistena peale tavaliste saabuvad maavõistlusele ka Soome kõrgemad ohvitserid — Soome suurtükiväe inspektor kindral Svantström koos adjutandi kapten Korpisega ja oma abi kol. Julienusega. Samuti viibivad maavõistlusel Eesti suurtükiväe inspektor kindral Kauler oma abi kol. Rattistega.

Seitse lahkunut

Maavõistluse algul toimub 100. maavõistluse puhul surma läbi lahkunud internatsionaalide mälestamine. Maavõistluste kestvuse 19 aasta vältel on ridadest välja langenud E. Joll, A. Kuulman, A. Maurer, R. Paal, K. Ree, V. Tell ja G. Vain. Neist neli tegid kaasa juba esimese jalgpallimaavõistluse, mis samuti toimus Soome vastu.

E. Tipneri juubel

Tänavu esmakordselt rahvusmeeskonna väravas näeme Evi Tipnerit, kes selle vastutusrikka ülesande võtnud jälle enda peale. Seekord pühitseb ta ühtlasi väikest juubelit. Tal on 35. kord olla rahvusmeeskonna kapteniks ja viia meeskond tulle, kas vastu võidule või ... mitte. Huvitaval kombel satub E. Tipneri juubel, olla 35. korda rahvusmeeskonna kapteniks, kokku oma kunsa eelkäija, samuti väravavahi, A. Lassi samasuure sünnipäevaga.

Mida loota?

Soome rahvusmeeskond saabub Tallinna alles tõna. Kohale tullakse kolmes osas, kell 8, 10 ja kell 2 p. l. lennukil. Nii et reisivõsimust kontides ei saa olla.

Nagu teada, on meil Soomega tõna 20. kord jalgpallimaavõistlusel kokku saada. Senipeetud 19-st maavõistlusest oleme suutnud võita viis, kaotanud oleme aga 8 korda. 1934. a. saadik oleme jäänud soomlastele võitmatuiks, kuid liidelda pole ka midagi, kuna selle aja vältel peetud neljast maavõstlusest on kolm lõppenud viiki, ja ainult viimane Eesti võiduga. Enne selle seeria algust kaotasime kaks korda järjest. Mis tuleb tõna? Soome jalgpall on viimasel ajal elanud üle mõõna. Alles nüüd tunneb ta end uuesti kosununa, mille tõenduseks Soome ajakirjandus loodab Tallinnas võitu. Meie omakorda soovime näha Eesti rahvusmeeskonna võitu ja nimetame tõnast maavõistlust suureks katseks enne Balti turniiri. Usutavamana näib, et tõnane maavõistlus lõpeb viigiga, mis Eesti-Soome vahel olnud sagedane nähe.

Poksimeister väravavahina

Eelmänguna maavõistlusele toimub algusega kell ¾5 Pärnu-Viljandi linnavõistlus. Mõlema linna vahel valitseb sama pinev olukord kui Eesti-Läti maavõistlustel. Linnavõistlusi pole nende vahel peetud juba mitu aastat, nii et tõnane matsh on lepitusmatshiks.

Viljandi linnameeskond koosneb kuuest tulevikumehest, vabandust, s. s. Tuleviku mehest, kuna ülejäänud on sama linna jalgpalliklubist. Väravas on raskekaalu poksimeistrina tuntud Mandre.

Üle saja kergejõustiklase Tartu

Nädalavahetusel Eesti esivõistlused teatejooksudes, kümnevõistluses ja naiste kergejõustikus

Eeloleval laupäeval ja pühapäeval on Tartus Tamme staadionil Eesti esivõistlused teatejooksudes, kümnevõistluses ja naiste kergejõustikus. Võistluste korraldajaks on Akadeemiline Spordiklubi. Osavõtjatena on üles antud üle saja kergejõustiklase. Meeste teatejooksudest võtab osa 26 meeskonda, naiste teatejooksudest 6 naiskonda.

Naisaladel on kõige rohkem võistlejaid ASK-st, nimelt 16. ÜENÜTO paneb välja 10 võistlejat, ÜENÜ Nõmme osakond 6, teised organisatsioonid vähem. Tasavägiseks peab kujunema heitlus esikoha pärast ASK ja ÜENÜTO vahel, kes eelmistel esivõistlustel on vaheldamisi tulnud üldvõitjaks.

Kümnevõistlusele on üles antud kaheksa meest: E. Lilienthal (Tall. Kalev), E. Järvel (ASK), H. Koik (Sakala), E. Eelmaa (ÜENÜTO), H. Veskila (ASK), T. Õunap (Sakala), E. Viirmaa (ASK) ja V. Peterson (ASK).

4×100 m teatejooksust võtab osa 6 meeskonda, samuti ka 400+300+200+100 m teatejooksust. 4×400 m ja 4×1500 m teatejooksudes võistlevad kummaski 5 meeskonda. Teatejooksude arvatav üldvõitja on Tallinna Kalev, kelle peakonkurentideks ASK ja ÜENÜTO.

Võistlused algavad mõlemal päeval kell ½6 p. l.

Kolmel alal võistlusi Hagudis

Hagudis peeti Valtu ÜENÜ korraldusel pühapäeval kerge- ja raskejõustikuvõistlusi, milledel oli rohkesti osavõtjaid ja ka pealtvaatajaid. Võitjateks tulid:

Kergejõustikus: 60 m Meristu 7,3; 100 m Meristu 26,1; 1500 m Kraam 4.40,2; 3000 m Kraam 10.22,6; kõrgus Juhandi 1.65, Voit 1.60 v.v. 1.70); kaugus Olenster 5.78; teivas Juhandi 2.70; kuul Aus 11.41; ketas Romeldi 34.90; oda Romeldi 56.85.

Maadluses: sulgkaal A. Laaniste, kergekaal J. Laaniste, kergekeskkaal Nurm, keskkaal Viikmaa, poolraskekaal Aus ja raskekaal E. Viirsalu.

Tõstmises: sulgkaal Meristu 190 kg, kergekaal Susi 175 kg, keskkaal Viikmaa 195 kg ja poolraskekaal Eues 242,5 kg.

Lätist Balti turniirile üle 500 inimese

Eile saabus Läti jalgpalliliidult kiri, millega tellitakse Balti turniirile 500 pääsetähte. Lisatud on, et see tellimine on ainult liidu kaudu. Sellepärast on teadmata, kas varemtellitud erarong toob lisaks veel teisi pealtvaatajaid Lätist.

Rahvusvahelise korvpalliliidu

koosolekul valiti juhatusse edasi kaheks aastaks E. Kolmpere, kes sinna oli valitud juba Berliini olümpial peetud kongressil. Seni on E. Kolmpere saanud osa võtta ainult ühest juhatuse koosolekust.

Tublid saavutused kolmikus ja 200 m-is

Esmakordselt on meil ühel ja samal hooajal kolmikhüppes neli meest üle 14 m. Kahel eelmisel aastal oli suurimaks arvuks 3 meest. Üle 13 m on aga praegu meil registreeritud andmete järgi hüpanud 14 meest, mis 1936. a. rekordi kordamine. Üle 13 m on hüpanud:

14.55	A. Raska, ASK
14.40	O. Salum, Võru ÜENÜ
14.29	R. Armi, Kalev
14.04	E. Järvel, ASK
13.81	E. Kleis, Kalev
13.76	O. Kaldre, ÜENÜTO
13.68	T. Õunap, Sakala
13.49	N. Kalm, Kalev
13.39	H. Kruusimägi, Kalev
13.30	I. Marks, ASK
13.25	A. Kajandi, Harju malev
13.18	E. Levikov, Harju malev
13.02	A. Kivine, Järvapojad
13.02	E. Koppa, Tartu Kalev

Kümne keskmine on praegu 13.87,1 m. See on väga lähedal 1936. a. seatud hooaja rekordile, mis on 13.90,3. On tõenäoline, et tänavu ületatakse see rekord.

Uus keskmise rekord on juba püstitatud 200 m jooksus, kuigi alla 24 sek. küündinute arv on ainult 10 eelmise aasta 16 vastu. Kuid see eest on kümne seas 3 meest alla 23 sek. Alla 24 sek. on jooksnud:

22,3	R. Toomsalu, Kalev
22,4	K. Ivanov, Kalev
22,7	E. Kulmar, Kalev
23,0	J. Talmre, Kalev
23,1	V. Kalam, Sakala
23,2	H. Arvo, Sakala
23,3	E. Susi, ASK
23,5	K. Pikker, Sakala
23,6	R. Avekukk, Lõõnela
23,9	H. Aumere, Kalev

Kümne keskmine on 23,1 sek.! Eelmisel aastal oli see kõigi aegade rekordina 23,22.

Millal Rootsiga maavõistlus?

Teatavasti pidi Eesti-Rootsi 4. tõstemaavõistlus toimuma Rootsi meeskonna tagasiteel Viini maailmavõistlustelt septembris. Kuna aga maailmavõistlused on nüüd edasi lükatud oktoobriks, valitseb teadmatus, kas Rootsi omakorda soovib ka maavõistluse edasilükkamist. Selguse saamiseks otsustas raskejõustikuliit teha vastava järelepärimise. Meie liidule on ükskõik, kas maavõistlus korraldada 12. septembril, nagu on senine kokkulepe, või oktoobris.

Tõstjate katsevõistlused

Esimeste katsevõistlustena maailmavõistlustele ettevalmistamise sarjas korraldab raskejõustikuliit need 21. aug. v. s. Spordi ruumes kell 7 õhtul. Tuuakse kohale ka provintsi parimaid mehi. Kaasa võistleb ka tõsteõpetaja A. Mäll. Peale tema on katsed ette nähtud: sulgkaalus A. Lavinile (Valga) ja A. Kasele (Sindi), kergekaalus V. Siirakile (Puka), poolraskekaalus K. Oolele (Tallinn) ja L. Kukele (Tartu) ning raskekaalus A. Luhaäärele.

Kergejõustik Sillamäel

ÜENÜ ringkonnavõistlustele Sillamäele oli teistest osakondadest ilmunud ainult 2 võistlejat, nii et võistlused kujunesid rohkem omavahelisteks. Halva väljaku kohta saavutati häid tagajärgi:

100 m: 1. Jostman — 12,2. 2. Clavinius — 12,4. 3. Vodja — 12,8. **800 m:** 1. Velleri — 2.17,0. 2. Gunaschin — 2.23,2. 3. Aps — 2.24,0. **3000 m:** 1. Velleri — 10.24,0. 2. Aps — 11.01,6. **Kaugus:** 1. Tennosaar — 5.52 m. 2. Clavinius — 5.48. 3. Jostman — 5.40. **Kõrgus:** 1. Tennosaar — 1.65. 2. Jostman — 1.65. 3. Annus — 1.55 m. **Teivas:** 1. Tennosaar — 3.10. 2. Randpalu — 2.80. 3. Terras — 2.60. **Kuul:** 1. Teksel — 11.86. 2. Kivend — 10.40. 3. Clavinius — 9.51. **Ketas:** 1. Teksel — 34.45. 2. Kivend — 31.60. 3. Annus — 29.23. **Oda (noorte):** 1. Tagen (Päite) — 52.50. 2. Pärtel — 46.12. 3. Kivend — 46.08. **Noorte aladel: 60 m:** 1. Nigul — 8,4. **1000 m:** 1. Nigul — 3,18. **Kaugus:** 1. Annus — 4.88. **Kuul:** 1. Karu — 10,00.

Kohtla kaotas Sillamäele 4:1

Kohtla-Järve koondusmeeskond kaotas ÜENÜ Sillamäe osak. jalgpallis 4:1 ja võitis võrkpallis 2:0 (15:17; 12:15).

ÜENÜ Sillamäe osak. oli see üldse teine jalgpallimäng.

Politsei kergejõustikuvõistlused

Tallinna-Harju prefektuuri kergejõustiku meistrivõistlused korraldatakse 24. ja 25. augustil staadionil. Võistlused on üksustevahelised kui ka individuaalselt. Kavas on: 100, 400, 1500 m jooksud kõrgus, kaugus, kuul, ketas, oda ja 60 m tõkkeid.

Kuna prefektuuris teenib rida meie esmajärgulisi sportlasi, on oodata päris häid tagajärgi.

Peidetud varandus, mille otsimiseks palutakse luba

Sajad miljonid Pirita liivas

Okupatsioonivägede eest põgenev Vene ohvitser mattis oma hiiglavaranduse rannaliiva. Mees, kes tahtis osta vabriku 2 miljoni rubla eest sularahas! Endine kooliõpetaja asub imeaparaadi abil varandust otsima

Pool leitavast varandusest antakse vaeslaste toetamiseks

Linnawalitsuse eilsel koosolekul oli arutusel kummaline palwe: Tallinna kodanik Julius T. palus linnawalitsuselt luba Pirita tee ääres mererannas peidetud waranduse otsimistööde korraldamiseks. Palweawaldajale olewat usaldanud pärast enamlaste rewolutsiooni 1917. a. Eestist lahkunud keegi W a s s i l j e w i nimeline Wene ohwitser, et tema o n p e i t n u d o m a w a r a n d u s e k a s t i d e s P i r i t a t e e ä ä r d e m e r e r a n d a l i i w a sisse. Wassiljew on lubanud peidetud warandusele hiljem ise järgi tulla wõi saata T.-le täpsed plaanid waranduse päewawalgele toomisest. Nüüd on aga sellest ajast möödunud juba üle 20 aasta, kuid peidetud waranduse omanik pole endast seni andnud mingit elumärki. J. T. arwab, et waewalt on ta enam elawate kirjas, ja arwab enesel olewat õiguse peidetud warandusele, kui see tõesti weel oma peidukohas asub. Waranduseotsija lubab poole leitud warandusest anda waestelaste heaks, Punase Risti wõi sisemisjoni kaudu.

Linnawalitsus otsustas palweawaldajale waranduse otsimistööde korraldamiseks luba anda, tingimusel, et üles ei kaewata sõidu- ega jalgteid ning et lahtikaewatud kohad hiljem korralikult kinni aetakse ja tasandatakse.

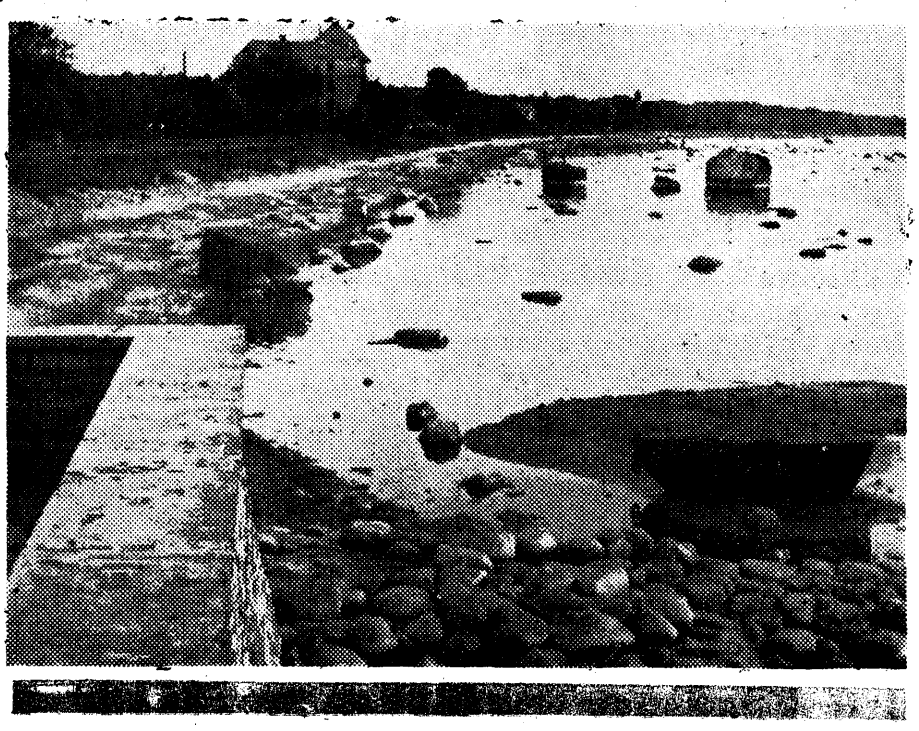

Wõibolla on peidetud varandus kusagil siin

Kapten Vassiljev — salapärase varanduse omanik

Kes on salapärase peidetud waranduse omanik Wene ohwitser Wassiljew?

Waranduse otsimistöödele asuda kawatseja Julius T., Falkpargi tänawal elutsew hallipäine, soliidne wanahärra, seletab, et kõnealune Wassiljew peaks olema tuntud paljudele Tallinna wanemapõlwe inimesile. Tegemist on nimelt suurtükiwäe kapten Wassiljewiga, kes seisis Tallinnas kindralstaabi teenistuses.

Kapten Wassiljew oli sama mees, kes oli tegew maailmasõjaaegsel balti-sakslaste wäljasaatmisel Saaremaalt

politilise mitteustawuse pärast. Wassiljew oli saadetud kindralstaabi poolt kohapeale sakslaste ustawust selgitama ja W a s s i l j e w o l i o m a t ö ö t e i n u d h a l a s t a m a t u p õ h j a l i k k u s e g a . . .

Waewalt ühtki Wene ohwitseridest ja wõimumeestest wihkasid sakslasesel ajal nii sügawasti kui kapten Wassiljewit.

Inimesena ja sõprade wastu oli Wassiljew aga wäga sümpaatne isik. Ta oli haritud ja laia silmaringiga inimene. Eriharidusselt oli ta agronoom ja elektriinsener. Ka oli ta wäga jõukas mees.

Tallinnast lahkus Wassiljew 1917. a. lõpul, kui Wenemaal puhkes enamlaste rewolutsioon. Wassiljew oli pärit Kaukaasiast, kus elas tema perekond ja kus tal samuti oli warandusi. Wihates enamlasi, kõneles Wassiljew Tallinna tuttawaile, et ta tahab Kaukaasias oma waranduse likwideerida ja

Wenemaa tolmu jäädawalt jalgelt raputada.

Ennast tundmatuks moonutada püüdes, wiletsais rõiwades lahkus kapten Wassiljew Tallinnast — ja s e l l e s t a j a s t p o l e o l n u d t e m a s t e n a m m i d a g i k u u l d a. Arwestades tema suhtumist enamlastesse, wõib peaaegu kindlasti oletada, et

enamlaste küüsi sattumine ongi põhjuseks, miks temast ei ole enam mingit elumärki.

Kus on varandus?

„Juhul, kui minuga midagi peaks juhtuma, katsun kuidagi saata plaanid ja andmed waranduse peidupaiga kohta," nii lubas Wassiljew Tallinnast lahkudes J. T.-le, kellele ta oma saladuse usaldas.

Nagu Wassiljewit ennast, nii pole ka waranduse peidupaiga plaane tänapäewani saabunud.

Keegi ei tea, kuhu see wõib maetud olla . . .

Aastate eest olewat Tallinnas käinud keegi

wälismaalane, daam, ja palunud linnawalitsuselt luba waranduse otsimistööde korraldamiseks.

S e l l e a e g n e l i n n a w a l i t s u s p o l e w a t s e l l e k s a g a l u b a a n d n u d. Kas daam warandust salaja on otsinud, pole teada. Hiljem daam lahkas ilma Tallinnast.

2 miljonit rubla sularahas!

Samuti ei wõi keegi aimatagi,

kui suur wõib olla warandus, mis maetud Pirita tee rannaliiwa.

Et kapten Wassiljew oli tõesti jõukas mees, sellest annab kujuka tõenduse sec, et Wassiljew kawatses just ennem lahkumist Tallinnast

osta ära end. Makaroffi metalli- ja puutöostuse 2 miljoni rubla eest, lubades selle hiiglasumma maksta wälja sularahas!

Ostutehing jäi aga pooleli, kuna samal ajal okupatsiooniwägede kätte langes juba Riia ja Wassiljew jõudis weendumisele, et

jalgcalune wõib siin muutuda tuliseks

n i n g t a r g e m o n j a l g a l a s t a.

Mees, kes niisuguste hiiglasummadega wõis sularahas opereerida, pidi tõesti olema põhjaturikas ja

nii wõib ka mahamaetud warandus, juhul kui ta weel peidupaigas on, olla aukartust äratawa wäärtusega.

Endine kooliõpetaja hakkab otsima peidetud varandust

Julius T., mees, kes nüüd tahab hakata kapten Wassiljewi waranduse peidupaika otsima, on wana kooliõpetaja, kes nüüd juba mitmendat aastat wiibib pensionil. Wiimati oli J. T. Harku kuritegeliste laste koloonia juhatajaks, millisel kohalt ta arwati kooliõpetajate reserwi 1931. a.

J. T.-l oli omal ajal rohkesti tutwusi Wene sõjawäelaste ringkondades, ning

eriti see wahekord arenes tal kapten Wassiljewiga.

Wiimane oli sagelinähtaw külaline T.-de perekonnas. J. T., kui oma parema sõbra, kapten Wassiljew lõpuks walis ka waranduse päewawalgele toojaks, kui tal enesel see ei peaks olema wõimalik. Kuid saatus tõmbas kõigile nendele kawatustele kriipsu peale. Nüüd asub J. T. warandust otsima

omal algatusel ja oma pea järgi.

Peidetud waranduse otsimisel on J. T.-le suureks abiks ü h e t e m a t u t t a w a l e i u t i s —

aparaat, mis näitab kuni 2 meetri sügawusel maapõues metallideleiduwust.

Aparaadi konstrueerija nime waranduseotsija ei taha nimetada ilma asjaosalise nõusolekuta. See olewat keegi asjaarmastaja elektrotehnik. Aparaati on aga juba

mitu aastat katsetatud ja seda rahuldawate tulemustega.

Esimesel aastal on aparaat, mis, muide, töötawat raadio põhimõttel, märkinud metallisisaldawust umbes 1 meetri sügawuses maas, konstruktsiooni täiendamisel on aparaadi suutlikkus aga nüüd tõusnud.

Selle aparaadiga tahawad waranduseotsijad nüüd Pirita tee äärse mereranna läbi käia. Linnawalitsuse tingimus, et kaewata ei lubata jalg- ja sõiduteed, ei osutu waranduseotsija arwates waranduse otsimistöödel olulisteks takistuseks. Warandus on kindlasti maetud rannaliiwa.

On aga

olemas wõimalus, et sellele on juba warem satutud.

Nimelt Pirita tee rajamisel wõeti tee aluspõhjaks samast mererannast liiwa küllalt paksu kihina. On wõimalus, et

tee-ehitajad töölised leidsid juhuslikult peidetud waranduse.

Pool varandust andekate vaeslaste toetamiseks!

„Mina olen suure osa oma elust pühendanud noorte kaswatamisele ja noorte hea käekäik on saanud mulle südamelähedaseks. Nagu teate aga,

on meil wäga palju waeslapsi, kes oma edasijõudmiseks eluteel on igast küljest takistatud.

Meie lastehoolekanne kaunab hoolt wäga mitmesuguste noorte eest. Meil on kaswatusasutused kuritahtlike kalduvustega ja ulakaile lastele. Kaswatasin ise aastaid seesuguseid lapsi ja pean kinnitama, et neid ei saa parandada paragrahwidega. Kaswatusasutusi on ulakaile ja warjupaiku nõrgamõistuslikele. Aga

mida meil weel ei ole, see on asutus, mis toetaks andekaid waeslapsi.

Ma ei mõtle siin mitte, nagu wõidaks wast arwata, häid õpilasi koolis, waid noori,

kelles peitub mingi talent, mis wajab arendamist.

Prof. A. A d a m s o n oli sammuti waeste wanemate laps ja

koswas üles Toompea waestekodus.

Siin pöörati tema andele tähelepanu ja

temast sai hiljem kuulsus.

Mina olen weendunusel, et

sarnaseid talente läheb meil praegu palju kaduma,

neid oleks tarwis aga rahwale päästa.

S e e o n o l n u d m i n u e l u s u r i m s i h t, kuid seni ma pole leidnud ainelisi wõimalusi oma kawatuste teostamiseks. Mul on selles küsimuses moraalseid kaasaaitajaid. Olen töötanud wälja

Andekate Waeslaste Abistamise Seltsi põhikirja,

mille liikmeks astumiseks on andnud nõusoleku mitmed tuntud teaclased, arstid, kooliõpetajad, professorid. Põhikiri on praegu registreerimisel.

Selle seltsi ja waeslaste heaks tahan mina anda poole warandusest,

kui selle leian. Tahan koos oma mõtteosalisteega hakata otsima waeslaste seas noori, kes ilmutawad annet, olgu siis üksköik missugusel wainusel alal. Loome nendele celduisi enda kaswatamiseks ja ande arendamiseks, ning usun, et

teeme Eesti rahwale nii suure heateo.

Oma idee eest tahan wõidelda ka siis, kui waranduse otsimise katse peaks ebaõnnestuma. Kuidagi peab selleks wõimalusi leidma!"

Wana kaswataja on sattunud hoogu. Ta kõneleb tuliselt ja äredasti. O n n ä h a, e t n e e d s õ n a d t u l e w a d s ü d a m e s t.

„Uudisleht" toob kõik uudised, mis sündinud kodumaal või laias ilmas

14 000 inimest üle lahe

Tänawu reisiliiklemine Soome—Eesti wahel wäga elaw. — Reisilaewaga merel saab wõtta telefoniühenduse. — Kes kardab merehaigust, pangu kiwi põue!

Kuidas on arenenud tänawu reisiliiklemine Eesti ja Soome wahel? Selle küsimuse üle oli wõimalik teel Helsingist Tallinna mõtteid wahetada liinilaew „Aegna" kapteni Alfred Sergoga.

„Senine reisijate bilanss „Aegnal" on 14.000 ümber," tähendab kapten. „Mullu kogu aasta kohta sama arw oli 20.000 ümber. Tänawu tõstis reisiliikumist eriti laulupidu, mille kontosse tuleb kanda üksipäini mitutuhat reisijat."

„Aegna" on praegu üks moodsemaid reisijatelaewu. Laewa sisustus ei jäta midagi soowida, samuti ka teenimine laewal.

„Meie soowiks on," märgib kapten, „muuta reisi igaühele wõimalikult koduseks."

Muide selgub, et laewast on sõitjal alati wõimalik wõtta telefoniühendust maaga.

Wõi jällegi wastupidi — maalt on wõimalik õnnelda mõne isikuga laewas ajal, mil „Aegna" on näit. keset Soome lahte.

See sünnib raadio kaasabil. Kui näit. keegi kodanik, ütleme Tallinnast, tahab õnneleda „Aegnal" wiibiwa kellegi isikuga, wõtab ta ühenduse Kopli raadiojaamaga. Kopli raadiojaam otsib merel „Aegna" üleesse. „Aegna" wastuwõtujaam kuuleb Koplit, ja edasi kutsutakse „Aegnal" see isik juba telefoni juure, keda otsitakse. Nii, raadio wahetalitusel, on wõimalik ühendus. Kuna laewal on tawalisti palju reisijaid, leitakse otsitaw üles waljuhääldaja abil.

Kapten Sergo ja Eesti Turistide ühingu looja hr. Tammjärw jutustawad mõningad kummalised loob reisijatest. On kord juba nii, et laewale minnes

karbetakse kõige rohkem
kaht asja — uppumist ja
merehaigust.

„Uppumisega on lugu nii, et Soome lahes mäletatawasti ei ole olnud õieti ühtki reisilaewa hukkumist, kui mitte arwestada „Rusalka" hukkumist, mis oli teatawasti ette plaanitsetud. Kummalisi juhtumeid reisijatega mõnikord tuleb küll ette."

Kapten jutustab ühe loo kellestki ärimehest (tol ajal on olnud „Aegna" kapteniks Rud. Sergo). Juhtum on olnud paar aastat tagasi. Laewa jõudes Naissaare juurde, tulnud mees kapteni juurde ning öelnud:

„Olge head, pöörake laew
kohe tagasi, maksan teile
200 krooni."

„Seda ei wõi teha, aga katsume nii, et wiie tunni asemel wiime teid nelja tunniga Helsingisse . . ."

See oli muidugi öeldud ainult mehe lohutuseks, sest tegelikult laew ja 4 tundi sõidabki. „Inimest peab rahustama, nagu olukord nõuab, see on peaasi," kinnitab kapten.

Edasi jutustab hr. Tammjärw loo kellegist Tallinna preilist, kes

tulnud laewale, suur kiwi
käekotis.

Tüdruk rääkinud laewal, et kiwi annud kaasa ema, öeldes, et kui see sõidu ajal põue panna, ei ole karta merehaigust . . .

Kiwiga oli preili laewal aga lausa hädas.

„Aga mis toll selle kohta ütleb?" pärinud preili.

„Ja, lugu on tõesti paha," tähendanud selle peale turistidejuht. „Wõidakse ju arwata, et weate kiwi sees mõnd kullatükki . . . Parem on, kui saate kiwi kuidagi merre wisata . . ."

See oli muidugi naljana öeldud. Preili aga ahastas hulk aega, kuhu talismani poetada. Wiimati leiti kiwi kusagilt pingi alt.

Et see jutt õige on, kinnitab ka kapten Sergo.

Wõi teine sama kummaline lugu. Tuleb laewa keegi piiga, mullakott kaasas. See

mullakott pidawat päästma
merehaigusest.

„Aitas küll," tähendab hr. T. „Kajakatele määratud osa läks ilusasti mullakotti ja kis koos üle parda . . ." Niisugused kummalised on inimesed weel meie päewil.

Kiviõlist

Kiwiõli wallandab, Kohtla-Järwe wõtab töölisi juurde

Nagu nüüd selgunud, wallandab Kiwiõli käitise juhatus lähematel päewadel umbes 45 töölist. Wallandamisele tulewad peamiselt tagawara ja mitmesugused hooajatöölised. Wallandamise põhjuseks on wabriku koosseisude koondamine.

Samal ajal, kui Kiwiõli ja teised tööstused töölisi wallandawad, wõetakse Kohtla-Järwe riiklikus õlikiwitehastes neid järjest juure. Praegu wõetakse Kohtla-Järwel igapäew umbes 20—30 uut kaewurit juure. Kohtla-Järwele asuwad tööle ka Kiwiõlist wallandatud töölised, kes on suuremalt osalt kõik juba wilunud kaewurid.

Põlewkiwitööstust filmitakse

Eile wiibis Kiwiõlis Eesti Kultuurfilmi uus filmiauto, et filmida Kiwiõli kaewandusi ja tehaseid. Filmilindile jäädwustati töid allmaakaewandustes ja wabrikutes. Filmilindile wõeti ka Kiwiõli suur 100 m kõrgune tuhamägi. Kultuurfilmil on praegu wõtmisel film meie põlewkiwitööstusest, milleks tehakse üleswõtteid kõigist Wirumaa põlewkiwitööstustest.

Palgapäem Kiwiõlis ränkade lõõmingutega

üks naine hüppas alla teise korra aknast, teine löi joobnule kirwega pähe! Joobnute tänawalahinguid

Sõl wastu teisipäewa tekkis Kiwiõlis palgapäewa puhul mitu suuremat mürgeldamist ja kaklemist.

Joobnult sattus märatsemishoogu sundaega teeniw sõdur N. J., kes wiibib praegu kodus puhkusel. Mees oli millegipärast wihastanud oma korteris elutseva naiskaaslase peale ja tahtis wiimasele pussiga kallale tungida. Kabuhirmus naine hüppas alla teise korra aknast! Kuna korter asus just pagariäri peal, tegi naine „hädamaandumise" ärisildiks wälja pandud plekkringlil ja kukkus alles siis tänawale. Onnekombel ei saanud naine wähematki wiga ja põgenes tuliswalu märatseva mehe eest.

Teine kaklus toimus samal ajal kahe tundmatu mehe wahel tänawal. Kaklejaid löks lahutama kohalik naisterahwas Tallikas, kes ühele kaklejale löi kirwega kerge haawa pähe. Haawata saanud mees wõttis naiselt kirwe ära ja wiskas põõsasse ning mehed jatkasid lõõmingut. Enne politsei kohalejõudmist mehed aga põgenesid.

Palgapäewa puhul oli seekord terwe Kiwiõli joobnute wõimuses. Joobnud meestejõugud löid omawahel päris korralikke tänawalahinguid. Mehiselt napsutasid ja räuskasid ka töölaagri kandidaadid, kes tegid wiimast liiku ennem Kiwiõlist lahkumist.

Ainuke tee, saada huwitawat lugemist, on tellida „Uudisleht"

Hispaania valitsus lahkus

Barcelona, 16. augustil. ETA. (Reuter.) Negrini walitsus lahkus ametist. Loodetakse, et uus walitsus luuakse öö jooksul. Arwatakse, et walitsuse koosseisus ei tule suuri muudatusi.

Valitsusvastaste diwiis hävitati

Barcelona, 16. augustil. ETA. (Reuter.) Walitsuse armee peastaap teatab, et francolaste neljas Navarra diwiis on häwitatud Pandolsi mägedes Gandesast lõunapool pärast neli päewa kestnud wõitlusi. Diwiisi riismed olewat frondilt tagasi tõmmatud wäeosa ümberkorraldamiseks.

Barcelona, 16. augustil. ETA. (Reuter.) Walitsuskriis arwatakse tekkinud olewat lahkuminekute pärast ministrite wahel sõjatööstuse kontrollimise ja mõnede teiste walitsemisküsimuste asjus. Seisukord Barcelonas on täiesti normaalne.

Burgos, 16. aug. ETA. (Reuter.) Kindral Franco wastus Briti ettepanekutele wõõraste wabatahtlike Hispaaniast äratoomise asjus esitati täna Briti agendile sir Robert Hodgsonile.

Bandiidid röövisid 20.000 naela

Jeruusalem, 16. augustil. ETA. (Reuter.) Täna päise päewa ajal pandi Nabluses toime hulljulge röövakt. Bandiidid pidasid postkontori ees kinni postiljoni ja röövisid temalt postikoti, mis sisaldas 20.000 naelsterlingit.

Odav väljamüük

Kõikidelt kaupadelt suur hinnaalandus.

M. Kabal'i riidekauplus Tallinn, V. Karja 7, tel. 444-01.

Linnawalitsuse laua tagant

Uusi ehitusi

Linnawalitsus kinnitas ehituisprojektid A. Allikule, neljakoodse kiwimaja ehitamiseks krundile Laulupeo ja Pärna tän. nurgale, A. Weersalu-Weerbaumile eesaia ehitamiseks Nelgi tän. 10 ja J. Ploegerile Tõnismäel 16 asuwa puumaja lammutamiseks.

Terwishoiukontroll

Linna terwishoiukontrollile allutaisse kauplustesse ja tööstustesse tegid linna terwishoiuarstid ja -ametnikud möödunud kuus 1236 kontrollkäiku. 271 korral leiti mitmesuguseid puudusi. Kõige rohkem esines eksimusi terwishoiumääruste wastu toiduainete- ja piimakauplustes.

Kodanik wajab juristi abi

Linna õigusteaduslik büroo toimetas möödunud kuu jooksul 615 asjaajamist, neist 197 tasulist ja 418 tasuta toimetust. Tasulistest asjaajamistest sai büroo tulu 164 kr.

Nakkushaigused on suwepuhkusel

Tänawustel suwekuudel on nakkushaigusi esinenud õige wähe. Möödunud nädalal linna terwishoiuosakond registreeris 7 paratüüfuse, 1 sarlaki, 7 tiisikuse, 27 tripperi ja 1 siifilise juhtumit.

Linnaametnike huwireisid

Tallinna linnaametnike ühing korraldab eelolewal pühapäewal ühingu liikmeile ja nende perekonnaliikmeile linna omnibustel huwisõidu Wäänа. Sõiduhind edasi-tagasi kr. 1. Pühapäewal, 28. augustil, korraldab ühing huwisõidu Orule, kus külastatakse wabariigi presidendi suwelossi parki ja ümbrust ning peatutakse teel põlewkiwikaewandustes, õliwabrikus, allmaakaewandustes j. m. Sõiduhind Orule ja tagasi on kr. 4.50.

Tallinna linna esindaja Hansa ajaloopäewadel

Tallinna linna ja linnaarhiiwi esindajana wõttis tänawustest Hansa ajaloo päewadest osa linnaarhiiwi ametnik A. Margus.

Hansa ajaloo päewad toimusid käesolewal aastal Hildesheimis. Kawas oli mitu huwitawat teadusliku ettekannet, tutwumine linna waatamisväärsustega ning külaskäigud linnaümbruse ajaloolistesse paikadesse. Ajaloopäewadest osawõtjad külastasid ka marssal Göringi jahilossi Jägerhausis. Omal algatusel Eesti esindaja tutwus weel Berliini ja Stettiini suuremate arhiiwidega ja nende korraldustega tagasisõidul.

Kõigile tänawustest ajaloopäewadest osawõtjaile anti edasi kutse tulla Hansa ajaloopäewadele ka 1939. a. Osnabrückis.

Järwamaalt

Töölaagri kandidaadid Järwamaalt

Teisipäewal esitas Wiru-Järwa prefekt Järwa maawalitsusele töölaagrisse saatmiseks 5 tööpõlgurit. Särewere wallast tahab politsei töölaagrisse saata 35-a. Ernst Linnabeti, kes on waremalt isegi politseis teeninud, kuid nüüd, olles ka talu maha joonud, terroriseerib wiinaraha saamise eesmärgil wanemaid. Wäinjärwe wallast läheks töölaagrisse 41-a. Ed. Tiik, kes wiimasel ajal rändab mustlastega ringi ja Mäo wallast 34-a. Tõnis Kree. Kapu wallast on kandidaadiks 37-a. Joh. Laupa, kelle elukombed kõigi eelmiste omadega ühtuwad. Lehtse wallast tahetakse tööd panna tegema 40-a. Joh. Meriluht, kes pole oma perekonnale elatisraha maksnud. Ta olewat küll 8 aasta jooksul 160 kr. maksnud, kuid sellest arwatakse wähe olewat.

Huwitaw rabaleid Paide ligidal

Neil päewil sattusid Paide külje all asuwas Opmanisaare mudismaa-talu rabas kraawi kaewawad töölised 7 m sügawuses asuwale palkide lademikule. Seal asus mitu umbes 30 sentimeetri jämeduste palkide lademikku, mida aga kõiki pole weel wabastatud. Palgilademete läheduses leiti turbamullas ka kruusa kihte. Oletatakse, et palgid on rabas seisnud juba paar-kolm sajandit. Palgid paistawad olewat tammest.

Mõned arwawad, et palkplatwormid on ehitatud Põhja sõja ajal, kui Iwan Julm Paide wallutas, suurtükkide platwormideks. Teiseltpoolt aga arwatakse, et nad on Wana-Paide aluseks.

Huwitawasse leidu loodetakse selgust muretseda mõne päewa jooksul.

Pärnumaalt

Uusi koolimaju Pärnu ja Pärnumaale

Teisipäewal kell 6 õhtul toimetati Pärnus pidulikku nurgakiwipanekut uuele linna 1. algkooli hoonele. Pidulikust talitusest wõtsid osa sotsiaalminister O. Kask, linnawalitsuse ja -wolikogude liikmed ning asjahuwitatuid 100 inimese ümber. Waimuliku talituse pidasid õpetaja Nuudi ja ülempreester J. Ümarik, mille järele linnapea H. Soo luges ette akti, milline paigutati wasktorus nurgakiwisse. Nagu aktiist selgus, tuleb hoone maksma 270.200 krooni, olles moodsamaid Pärnumaal. Ühtlasi selgus aktiist, et kool saab peatselt 150 aastaseks. Kuna kool tahetakse walmis ehitada tulewaks sügiseks, siis walmiks ta just kooli juubeliks.

Edasi linnapea palus ministrit toimetada pidulikku nurgakiwipaneku tseremooniat.

Pidulik sündmus lõppes hümniga.

*

Teine nurgakiwipanek uuele koolimajale toimus Enge wallas Pöörawere algkooli hoonele.

Pidulikul sündmusel wiibis maanõunik Ain Lusik, kes on ühtlasi ka koolitwalitsuse juhataja.

Pöörawere uus algkooli hoone läheb maksma 46.000 krooni.

Lawasaare turbatööstus tuleohus

Esmaspäewa õhtul süüdati tundmatu isiku poolt Lawasaare turbatööstuse juures asuw riigimets. Mets süüdati korraga kolmest kohast saja kuni kolmesajameetriliste wahedega. Tuld märkasid kõigepealt turbatööstuse töölised, kes kohale ruttasid ja 6 hüdrapuldiga suutsid tulele piiri panna.

Waatamata tule õigeaegsele kustutamisele, häwis ometigi 5 hektaari noort metsa.

Kui poleks tuld õigeaegselt märgatud, oleks kogu turbatööstust ähwardanud tuleoht. Politsei asus selgitama süütajat.

Süüdati wiljapeksu-garnituur

Eile hommikul kella 7 paiku süttis põlema Rakke wallas, Wahu külas elutsewale Elmar Rosengrafile kuuluw wiljapeksu-garnituur, mis põles täielikult ära. Kahjusaaja hindab masina wäärtust 2500 koronile.

Masin seisis samas külas elutsewa talupidaja Johannes Heliwere põllul. Eelmisel päewal oli masinat kasutatud rehepeksuks ja masin oli öösseks jäetud järelwalweta põllule. Nähtawasti on siin teaemist süütamisega.

Kehras 100 m 11,5-ga

ÜENÜ Kehra osakonna poolt korraldatud kergejõustikuvõistlusil, millistest wõtsid osa ka teiste spordiorganisatsioonide sportlased, saavutati järgmisi tagajärgi. Kaugus: 1. L. Nolk 6.01, 2. G. Press 5.88, 3. H. Ritsberg 5.83. 1000 m: 1. B. Varep 2.33,8, 2. H. Pannal 2.34,9. 3. Kivi 2.39,3. Kuul: 1. E. Salk 14.55. 2. Paalme 13.04, 3. K. Kontus 12.79. Kõrgus: 1. 1. E. Salk, 1.65, 2. Paalme 1.65, 3. G. Press 1.60. Oda: 1. Vabi 47,82, 2. Aasamaa 47.45. 3. Alajaam 47.33 m. Ketas: 1. E. Salk 37.58. 2. V. Hio 36.63. 3. B. Rogov 32.50. 3000 m: 1. J. Kalda 10.12,4. 100 m: 1. L. Nolk 11,5. 2. R. Sallo 11,9. 3. H. Ritsberg 12,2. 1000 m teatejooks: 1. Rae (L. Tamm, R. Sallo, G. Press, H. Ritsberg) 2.14,2. 2. Kehra. Noorte alad: Kaugus: 1. Kivi 5.47. 2. P. Varep 5.30, 3. H. Lepikson 5.20. 60 m: 1. Lepikson 7,9. 2. V. Kivi 8,0. 3. E. Schinberg 8,0.

Vemmalvärsi kroonika

Kui meil seati koolisundus,
teretulnuna see tundus —
olgu lapsel puupakk-pea,
õpi tähed, meeles pea,
et kui elus anda zhiiro,
viskad vekslil siiruviiru,
ei tee enam kelme risti,
oksjon-kuulutust loed hästi,
täita tulumaksulehte
oskad kui kahtkümmendühte,
hobupassi tunned ka,
mustlastel teed muret naa . . .
Aga nüüd see koolisundus
muret teeb, et aju pundub —
jookse, otsi nii mis kole,
koolides ei ruumi ole!
Võtaks lapse ja viiks maale,
kuid maakooles, pole vale,
võõrail lastel kinni uksed!
Tõesti püsti tõusvad juuksed!
Kui ei koolita, saad trahvi,
koolita kuid pole mahti,
sest et algkoolid ju puha
lapsi tulvil — mis seal teha?
Palvekiri sisse anna,
tempelmargi kulu kanna,
võimalik, ehk tähelpandaks
ja su lapsel ruumi antaks,
võimalikuks saab tal kool,
ainult võtku kaasa tool,
võtku pink või taburett,
loogu oma õppelett
kooli nurka, ahju manu —
ja on asjast üle saadud! . . .

*

Üle liiklemiskontrolli
hilju aegu lehis oli
nurin, et kui juhtub vasta —
pole, et ta tunneks asja . . .
Hirmu mul see nahka ajas!
Õmblusmasinat ämm vajas.
Naisel masin seisab vaba,
ämm võiks vabalt seda saada
Käsikäru on, võiks viia,
aga kardan üleliia!
Tuleb teel kontroll sul vastu,
patsib kätt ja küsib: „Trastu!
Kas on korras radiaator?
Näita, kus on isolaator?“
Hirmuga jäe või kunstunne —
õmblusmasinat ei tunne
mina mõhkugi! . . . Kontroll,
ega ta ju pole loll,
ütleb: „Sinu auto „Singer“
täitsa korratu, sa sinder!
Ta garaazhi vii remonti!“
Maksad trahvi — vaat', sul janti!
Õmmelgu ämm käsitsi —
masinat ei talle vii! . . .

Armeenia mõistatusi

— Üks mees, üks laud, üks kroon?
— Mitte ei tea!
— Üks mees istub lauas ja kroon raha taskus. Aga — kaks meest, üks laud ja kaks krooni?
— Kaks meest istub lauas ja neil on kaks krooni.
— Õigus. Aga mitu meest, üks laud ja üks kroon?
— Boheemlased klapivad „Metropolis“ kamba peale „asunikku“.
— Ei ole. Üks meestest, kes lauas, on „kuningaks“ kroonitud!

*

— Jaamas teeb kulu, aga kui jaamast väljas, ei tee enam kulu.
— Mees joob jaama puhvetis ja läheb koju.
—Ei ole! Vedur väljasõiduks vilet ei anna, aga kui jaamast väljas — vilistab!

*

— Ema ta on, aga mitte selle ema, kes vabalt jookseb, vaid selle ema, kes rihma otsas. Mis ema see niisugune on?
— Pole aimugi!
— Aga moodne ema! Jalutab lapse ja koeraga — laps on rihma otsas, aga koer jookseb vabalt.

*

— Salaja nad on ja maha nad salatakse, aga kui on mahasalatud — ilmuvad! Kus nihuke asi on võimalik?
— Tõesti ei tea, kes ja kus!
— Aga lutikad võõrastemaja numbritoas! Tuleb võõras, peremees kinnitab, et lutikaid ei ole. Lutikad endid ei näita ka. Aga kui võõras magama heitnud, vaat', siis tulevad kallale!

*

— Pole veel sündinud, aga seisab juba „sabas“ — mis see on?
— Võimatu arvata!
— Aga tuntud kirjaniku algupärand teatri repertuaaris!

Võllanali

„Tartus olevat keegi tööläagri kandidaat Saeberg varastanud ehitustööde juurest tööriistu.“

„No-jah, mees on viimasel minutil aru pähe võtnud — hakkab töölet“

Igal asjal oma mure

— Nüüd, vanapoiss, oled peos — kes „laste“ eest hästi ei hoolitse, või need hoopis maha jätab, lendab tööläagrisse!

Türi saatemasti kõikumine

„Türi saatemast kõikuvat tormiga kuni 2 meetrit, kuid palja silmaga polevat see siiski nähtav inimestele.“

„Kõik kõrvalhüpped sooritatakse ju nägematult.“

Poolakad head lüpsjad

„Mitmed poola põllutöölised on näidanud head lüpsioskust, tulles mitmel pool karjapäevadel korraldatud lüpsivõistlustel esikohtadele.“

„Ega seal ole midagi imestada — nad on ka palgalüpsmisel meistrid, lüpsavad peremehelt viimase välja.“

Vana harjumus

„Teised poodnikud tõstsid piimaliitri hinda ühe sendi võrra, vürtspoodnik Pommiste aga 2 senti.“

„Ta on endine tõstemeister raskekaalus.“

Põhupead hinnas

„Isand Tühipea on läinud õige uhkeks — käib pea püsti nagu kes-teab-kui tähtis isik.“

„Ta võibki olla uhke — kestev põud on teinud viljadele suurt kahju — põhk or läinud hinda.“

Solgi surma sureb siiski

„Üteldakse, et solgisurma pole veel keegi surnud. See jutt ei pea paika.“

„?!?“

„Näe Türi jões surevad kalad paberivabriku roiskvete kätte.“

— Tartu raudteejaama perroonil olevat õpetajad ühe hõimutegelase lahkumisel hakanud laulma isamaalist laulu ja sellega korda rikkunud.
—No, mis kord see siis on — ise kained inimesed ja laulavad!

*

— Tartus õpetajate täienduskursustel tehtud psühholoogilisi katseid, nimelt püütud inimese intelligentsi määrata ära näo järgi. Ning peaaegu oleks kaheksast pildistatud õpilasest tunnistatud kõige arenenumaks anormaalne laps!

— Võtnuks nad katseks meie kohvikudaamide näofassaadid, ega tulemus poleks palju teisem saanud!

*

— Tartus avaldanud keegi perekonnaisa soovi vabatahtlikult tööläagrisse pääsemiseks.

— No, sellel on siis viat küll kuri nainel

— Paides tulnud lahendada kriminaalitseil Salomoni kohus. Kaks naist pidanud ühte ja sedasama kana omaks. Siis pidanud otsustama muna, et kellel on sarnane muna kodus, see saab kana ja muna. Aga kana munenud nahkmuna!
— Ja kes siis selle omale sai?

*

— Viljandi naispere on hädas plaazhil ihualasti uitavate meestega, kaalutavat, milliseid abinõusid alastikultuuri tõkestamiseks tarvitusele võtta.

— Lihtne asi: pandagu plaazhile välja silt: „Ainult kerjustel ja tööläagri kandidaatidel on alasti käimine lubatud!“

*

— Ütle, mispärast Tallinnas ühte ja sedasama tänavat aasta jooksul mitu korda lahti kaevatakse?

— Vaat', kui oleks maavärisemisi, mis tänavatesse praod lööksid, siis oleks iseasi. Aga neid maavärisemisi ei ole, ja kuidas sa muidu neid tänavaid lahti saad?!

*

— Maal ühes kohas kannud keegi mustlane konstaabli vormi ilma ametitunnusteta.

— Näeh, meie linnas käisid mustlased ja ühel mustlaseidel oli see siidkleit seljas, mida proua Kõoummiskingaste kandis vastlaballil!

— Noh, proua Kõoummiskingaste andis oma kleidi mustlaseidele ennustamise eest, aga kuidas või mis eest sai too mustlane konstaabli vana mundri?

VALJUKUULAJA.

Rahumuiged

SASS VIIGISALU

Elu kihab kaevikutes,
Sineli saab kuli.
Lahkumise valu matab
maha püssituli.

Mehed kõik barakkides
tundetud kui kollid.
Veel vaid käivad frakkides
jõuetud ja lollid.

Kõik manöövrid imelikud —
pole see miraazh.
Padrunil ja püssitikul
praegu suur tiraazh.

Tõusvad taeva poole kaagid —
võideldakse frondil.
Hiljem laotaks sarkofaagi
vaese kuli kondid.

Elu teeb, ah, võllanalja!
Laip sa ainsast paugust
Pea kaenlas roni välja
värskest mürsuaugust.

Ajalehesõnumid, mida võimatu uskuda

Praegusaja kodanikul tuleb sageli tegemist teha ajalehtedega. Juhtub siis, et vahest neid ka loetakse. Sel puhul on tarvilik, et auväärt kodanik teaks ka, kuidas suhtuda ühesse või teisesse sõnumisse. Esmalt toome näiteid, milliseid sõnumeid ei saa võtta sõnasõnalt.

*

„Järjekordne lööming Petserimaal. Kaljorka vallas peetud guljänjel ei olnud ühtki surmaohvrit. Vastased peale kaklemist leppisid ära ning maksid kinni piduperemehe aiast välja kistud roikad. Politsei ei käsitanud ka kumminuia.“

Sõnumi ebatõenäosus on selgesti silmapaistev.

*

„Serraviauli rindel langes 11 000 meest. Peale vihaseid võitlusi francolased tungisid edasi nelja tunniga 60 kilomeetrit, hävitades üle 11 000 valitsusväelase.“

Sõjatelegrammide andmisel on siiamaale üldse juba Hispaanias maha tapetud 9 735 844 meest, naisi ja lapsi arvestamata. Kui selline nottimine edasi käib, on Euroopa mander rahvast varsti kuiv. Aga pealegi praeguse palavaga viitsivad sõdijad vaevalt isegi kõrtsis istuda, kõnelemata rünnakutest.

Neid ei ole nüüdsel ajal enam lehes palju. Üksikuid siiski leidub. Näiteks järgmine:

„Liiklemisõnnetus Parila teel. Sõiduauto Z-499 alla jäi ja sai surmavalt vigastada Priit Siniallik, kes oli ettevaatamatult astunud sõiduteele.“

Üks jalakäija tänapäeval ei saa olla autoõnnetuses süüdi. Pealegi, kus ta suri, kui mees läks hiljem omal jalal haiglast koju rukist lõikama.

*

„Äkiline surm.“ — Tavalisti tarvitatakse pealkirjas. All on väga lühike sõnum ilma surmapõhjust mainimata.

„Kohutav tulemöll“ — põles maha vähemalt 500 krooni väärtuses seda ja teist.

„Hiigelsaavutus“ — enamasti esineb spordiküljel. Tähendab saavutatud saavutust.

„Uskumatult kummaline“ — lihtne asi, mida on seletatud superlatiivides.

„Kihutas haiglasse“ — sõidutati korraks Punase Risti autoga.

„Uppunud varandused päevavalgele“ — toodi merest juhuslikult välja üks tükk laevatrossi.

Tallinna tänavatel

— Teil siin nagu sõjas kohe, kõik kaevikud, suurtükid ja barrikaadid hakkamas!
— Ei noh, saterteegiat on kõvasti — kindral ju linnapea!

Santo Domingo — kummalisim riik

Diktaator Trujillo

„Pärtliöö", kus hukkus 10.000 süütut inimest. — Riik, mis on ühe perekonna eraomandus

Mees, kes oma rahvale pool-jumalaks!

Ei saa salata, wäikese Santo Domingo wabariigi rahwas on tõesti imelik, nagu teda nimetawad Ameerika lehed. Teisiti ei saagi seda rahwast nimetada, kes laseb end raudse waljusega walitseda ja rõhuda üheainsa mehe poolt ja ülistab sedasama meest weel paljude kõlawate tiitlitega, nagu: „Isamaa heategija", „Targim riigimees", „Kõikteadja isa", „Tarkade seaduste looja", jne. — lõpmata!

Selleks kõikwõimsaks meheks ja walitsejaks on Santo Domingo wabariigis Rafael Leonidas Trujillo. Sellest on möödas waid mõned aastad, kui sama diktaatori käsul surmati Santo Domingo pinnal sõdurite poolt tuhandeid haitilasi. Terwe maailm oli wapustatud sellest massilisest hukkamisest.

Diktaator Trujillo arwab ise, et kõik teised diktaatorid on saawutanud edu ainult seetõttu, et nad ühes wõi teises asjas on wõtnud temast eeskuju. Ning ei saa salata — see mulatt oskab oma inimesi walitseda terrori ja julmusega, ning — ometi austawad needsamad inimesed teda otsekui pooljumalat. Jumalad on ikka olnud kurjad, ja mida kurjemad nad on olnud, seda suuremat lugupidamist nautisid nad inimeste poolt!

Haiti ehk Santo Domingo saar on suuruselt teine saar Suur-Antillide saarestikus ühes ümbritsewate wäiksemate saarekestega. Elanikeks on seal peamiselt neegrid ja mulatid, eurooplasi on leida õige wähesel arwul. Saarel on kaks wabariiki: Haiti wabariik ja Dominikaani wabariik ehk Santo Domingo. Haiti wabariik on 1915. a. peale Ühendriige protektoraadi all.

Haiti saar on Ameerika mandrist, Miamist, kaugel waid 9 tundi lennukisõitu.

Metsik jaht haitlastele

Santo Domingo wabariigi pealinnaks on Santo Domingo. See linn on wanim linn Uues Maailmas ja praegu kannab ta Trujillo nime halastamatu diktaatori auks. Pealinna suurimat platsi, mis seni oli Kolumbuse plats, nimetatakse nüüd Ramfisi platsiks — diktaatori poja auks, kes muide sai koloneliks kui hakkas kõndima.

Selle platsi wõiks katta haitlaste luudega, mis mõni aasta tagasi pidid jätma oma elu Trujillo metsikute sõdurite ja politsei ohwritena. Terwelt 10—12.000 süütut inimest surmati Santo Domingo — Haiti piiri läheduses — naisi, mehi, lapsi, waatamata wanadusele ja soole.

Diktaator Trujillo ise, kõneledes sellest, nimetas oma sõdurite ja politsei werist kätetööd „kohalikuks wahejuhtumiks". Haiti wabariik ei jätnud asja niisama ja nõudis iga tapetud haitlase eest kahjutasu. Trujillo ei saanudki teisiti, kui maksis Haiti walitsusele kogusummas 750 000 dollarit, mis keskmiselt tegi wälja iga tapetud haitlase eest 75 dollarit.

Need haitlased polnud teinud midagi paha, ei olnud nad röövlid, mõrwarid ega kelmid. Nad olid elanud rahulikult päewast päewa ja teinud oma igapäewast tööd Santo Domingo wabariigi pinnal. Nad püüti kinni, kus keegi püüdjate näppu juhtus: oma kodudes, teedel, põldudel ja töökodades.

Haiti walitsus sai tuhandeid aruandeid sellest õudsest tapatööst, ja warsti olid Haiti piiriäärsed haiglad, koolid ja kirikud täis haawatud haitlasi, kes toodud üle piiri rawinisele.

Santo Domingo „pärtliöö" õudusi

Waeseid haitlasi tapeti kuidas juhtus, küll tulirelwadega, küll lühikeste mõõkadega. Neid isegi põletati elusalt ja otsiti-leiutati wõimalikult piinarohket surma oma ohwritele.

Haitlaste „pärtliöö" algas üle terwe maa antud signaali peale. Sõdurid ja politseinikud tuiskasid wihastena ringi, otsides haitlasi. Selleks puhuks ilmus piirile ka diktaator Trujillo ise. Ta kandis sinist mundrit ja punast kaelarätti kaelas.

Diktaator oli öelnud oma sõdurite teo õigustuseks: „Ma leian, et minu riigi rahwas saab õnnelikuks, kui wabaneb haitlastest."

Õudne ja metsik jaht haitlastele kestis päewi. Pealtnägijad eurooplased kirjeldawad seda kui õudsemat, mis nad elus näinud.

Ja milleks korraldati weretöö? Walimised olid lähenemas, kas tahtis diktaator sel puhul enda wastu tekitada hirmutunnet. Räägitakse, et sel teel tahetud Santo Domingos tõsta isamaalist meeleolu! Arwatakse ka, et diktaator, kes ihkas wõiduloorbereid, lootis, et ehk läheb tal nii sõjaks Haiti wabariigiga. Siis tahtis ta käia wõiduteed, sest Santo Domingo on päris eeskujulikult relwastatud, kuna Haiti ei wõi selles suhtes kiidelda.

Diktaator, kellel lugematul arvul tiitleid

Diktaator Trujillo ametlik tiitel, mis seisab paberite all, on järgmine: generalissimos Rafael Leonidas Trujillo Molina, Santo Domingo wabariigi president ja isamaa heategija.

Ta ise peab ennast ajaloo suuremate meeste hulka kuuluwaks ja kõrwutab end selliste suurustega nagu on Aleksander Suur, Julius Caesar, Fernando Cortez, Napoleon, Peeter Suur, jne. Ta on ka admiral, kuigi Santo Domingo wabariigil on waid üksainus wana rannakaitse-paat. Trujillo on peale teiste tiitlite weel ülikooli audoktor. Mitte sellepärast, et ta tunneb suurt huwi kirjatarkuse wastu, waid et müüs ülikoolile tüki maad tulikalli hinna eest.

Aurahasid kannab see diktaator tõesti kohutawal määral rinnal. Ta lähemad alamad peawad tihti mõtlema wälja uusi aumärke, et neid kohe „annetada" oma diktaatorile. Diktaator ise aga teab hästi, et temalgi on ainult üksainus elu, ja seda peab hoolega kaitsma. Sellepärast walwab teda alati suur hulk relwastatud mehi, ja ta sõidab kuulikindlas autos. Waremalt wõttis ta külalisi wastu, kuulipildujate suud juhitud nende peale. Bankettidel ta sõi, püstolid lebamas kahelpool taldrikut.

Diktaator ise armastab rääkida, kuiwõrd suure hoolega ta wõitleb oma riigi heakäekäigu eest ja kuidas ta kindlustab riigis rahu ning õnne.

Kui see saar polnud weel iseseisew, siis leidus seal küllaldaselt waimlist kultuuri. Leidus kirjanikke ja kunstnikke, kes hoidsid ülewal Wana-Hispaania stiili ja head maitset. Kuid nüüd on Santo Domingo kultuuriks rautatud sõdurisaabas ja terror.

Riik kuulub ühele perekonnale

Trujillo walitseb sõjawäe najal, kuid ta walitseb ka raha najal, kuna tema on riigi rikkaim mees, kellel on tohutul määral toitu ja maad. Temale ja ta sugulastele kuuluwad saarel kõik kasutoowad monopolid, ta sugulased istuwad riigi kõrgematel kohtadel — ühesõnaga Trujillo perekond on Santo Domingo riigi ja sissetulekute omanik. Kuid pole palju aastaid tagasi, kui Trujillo oli pennita mees. Kolmandaks wõimutoeks on sel diktaatoril weel relwastatud jõuk n. n. „42". Selle jõugu liikmeteks on sõdurid, eriti truud Trujillo poolehoidjad. Nad kannawad erariideid ja omawad diktaatori piiritu usalduse ja wõiwad selle eest endile lubada, mis tahawad. Sama „42" abiga haaras Trujillo ka eelmise presidendi käest wõimu. Kui riigi kõrgem kohus tuli kokku, et wõtta seisukohta, kas walimised on seadusepärased, tungis „42" kohtuhoonesse ja ajas kohtunikud relwadega majast wälja. Kõik, kes ei olnud Trujillo poolt, surmati. Wähe sellest — surmati ka paljud need, kes olid Trujillo aidanud wõimule, kuid kelledest kardeti, et nad hiljem ehk muudawad oma meelt. Mis kindlam, see kindlam — arwas Trujillo. Tuhanded inimesed heideti wanglasse, kus nad waewlesid malaarias ja mustuses.

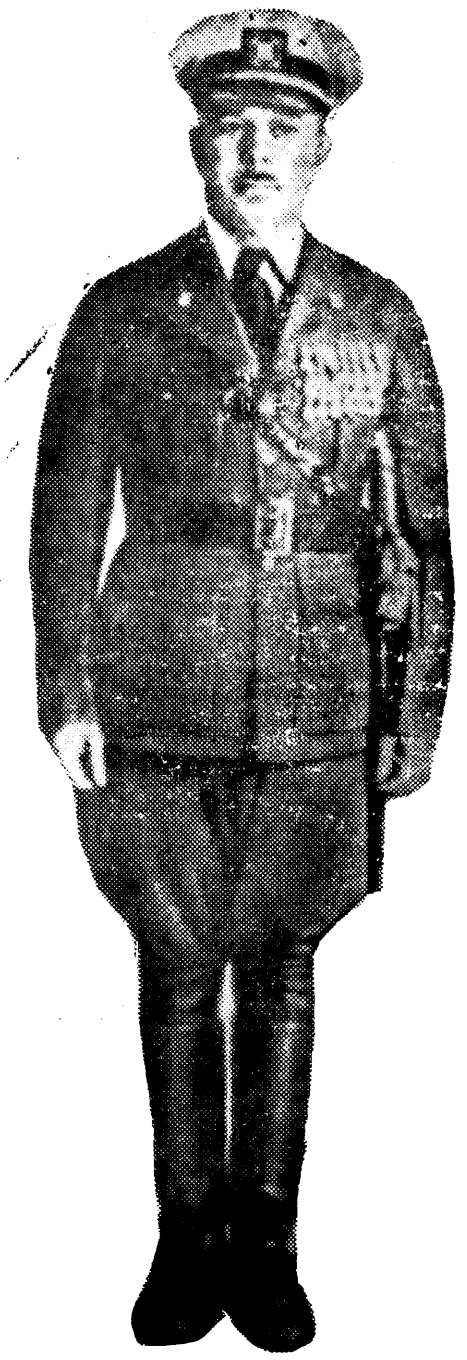

Rafael Leonidas Trujillo — Santo Domingo kõikwõimas käskija

Mis on ühist Trujillo ja Napoleoni vahel?

Leidusid waid mõned üksikud, kes hakkasid sellele terrorile wastu. Enamik alistus ja kannatas. Üks rikas põllumomanik põgenes tapjate eest mägedesse, organiseeris seal oma jõugu ja tegi Trujillole kaua aega suurt muret. Wiimaks tabati ta ja ta jõuk häwitati.

Nii walitseb diktaator Trujillo ja laseb end imetleda. Oma perekonna ja sugulaste eest hoolitsemisel ei jää ta maha Napoleonist. Ta jagab sugulastele kõrgeid kohti ja warandusi. See on ka wist ainuke ühine joon tema ja Napoleoni wahel. Tõesti imelik rahwas, kes laseb endaga nii toimida!

Tellige omale „Uudisleht"

Turuhinnad

Ülewaade Tallinna turust 16. augustil

Kõikidel turuosadel kauplemine tagasihoidlik. Kõige elawam tegewus walitseb marjade ja kurkide müügikohtade juures. Kurkide hind langes suure pakkumise tõttu weidi, kõikudes 70—120 s. wahel Petseri kurkidelt ja linnaümbruse kurkidelt 120—200 senti sada. Nõudmine elawnes weidi. Marjaturg jääb waikseks, walitsewad punased sõstrad, kuid need on praegu kestwa kuiwa tõttu peenemad harilikust, 18—25 senti kg. Mustikaid turul üpris wähe, hind 30 s. kg. Karusmarjade aeg on läbi. Need, mis weel turul leiduwad, on liialt pehmed ja mitte esmaklassilised. Tomateid tuuakse üha rohkem turule, hind langenud juba kuni 50 s. kg.

Kalaturul oli eriti rohkesti räimi. Muid kalu aga wäzagi tagasihoidlikult. Nõudmine kalakauba järele wäike.

Lihaturg nagu suwiwaheajal harilikult. Hinnad püsiwad juba kauemat aega peaaegu muutumata.

Turuhinnad:

Aedwili: kapsad 10—12 s. kg, hapukapsad 20—30 s. kg, hapukurgid 3—5 s. paar, hernekaunad 15—25 s. kg, kaalid 12—20 s. kg, peedid 18—25 s. kg, sibulaid turul rohkesti, hinnad 18—25 s. kg, kartulid 5 s. kg, 80 s. 20-l. mõõt, rabarber 5—6 s. kimp, 10 s. kg, peterseellid 1—2 s. tükk, türgioad 15—20 senti kg.

Marjad: mustikad 30 s. kg, mustad sõstrad 60—70 s., punased sõstrad 20 s., kollased sõstrad 30—35 s., metswaarikad 60—80 s. kg, aedwaarikad 90 s. kg.

Õunad: üks autokoorem õunu toodud juba Lõuna-Eestist. Õunaturg elawneb üha. Hinnad: supiõunad 20—30 s. kg, söögiõunad 25—50 senti kg.

Kanamunad suuruse järele 8—11 senti paar.

Wäikemüügi lihaturg: sealiha 95—120 s., wasikaliha 55—80 s., loomaliha 50—100 s., lambaliha kuni 80 s. kg, suitsetatud sealiha 150—200 senti kg.

Linnud: tapetud kanad 100—150 senti tükk, kanapojad 60—80 senti tükk.

Kalad: wärsked räimed 15—20 s., leštad 20—30 s., angerjad 120—150 s., kohad 100—150 s., tursad 15—18 s., ahwenad 20—30 senti kg. **Suitsetatud** angerjad 160—220 s., suitsetatud räimed 6—9 s. kümme, heeringad 35—70 s. kg, suitsetatud leštad 70—100 s., suitsetatud siiad 150—200 s. kg.

Tõstetakse linna tänawate wastupidawust

Tänawustel linna tänawasillutuste parandustöödel linna ehitusosakond pöörab suurt tähelepanu sillutuste wastupidawuse tõstmisele. Selleks on wõetud tarwitusele uusi wiise. Nii parkettkiwi-sillutusega tänawatel kiwide wahed täidetakse asfaldiga. Sel wiisil sillutus muudetakse monoliitseks; see on wastupidawam, kergem korras hoida ja on parem ka sõidukeile liiklemise suhtes. Sel wiisil tahetakse parandada kõik parkettkiwi-sillutusega tänawad.

Rohkesti ehitatakse ka uusi asfaltkatteid.

Nõmmel
„Uudislehe" ja „Jutulehe"
tellimiste vastuvõtmine ja üksiknumbrite müük
Apteegi 2
ajalehekioskis kella 7—11 ja 15—22

„Jutulehest" leiate alati põnewaid romaane ja häid jutte

Suvi mängis draamaperele komöödiat

Kuidas „Eesti Draamateatri“ näitlejad weetsid suwe. — Püüdsid kalu, wähke, rotte ja madusid. Joosep Tootsi käed tööst rakus. — Keda ähwardas pikne, keda torm

Draamateatri pere puhkuselt tagasijõudnuna

Eile algas pärast suwist waheaega töö „Eesti Draamateatris“. Kell 10 kogunes Toompeale, wanadesse ajaloolisesse ruumidesse, päewitanud näitlejatepere. Pärast ühist waheliist kooswibimist algasid kohe proowid.

Kuidas üks wõi teine weetis oma suwe, sellest allpool pikemalt.

Direktor Leo Kalmet on juba mitu aastat põline Elwa suwitaja, kuna ta kunrordielu ei armasta. Tema ainsaks harrastuseks oli suwel tennissport. Jutustab, et teised harrastanud ka kalasporti, kuid tema on selleks liiga püsimatu. Korra katsetanud koos Henrik Wisnapuuga siiski ka kala õnge otsa saada.

Ongest hakanudki kinni selline elukas, et ei osanud teist kuidagimoodi weest wälja tõmmata.

Parajasti paadi serwal löönud kala sabaga korra — nagu jumalagajätuks — wastu paati ja olnudki kadunud. Wisnapuu olnud kogu päewa wihane, et Kalmet peletanud tema kalaõnne ära. Sellest sündmusest alates pole Kalmet enam öngitseda püüdnud.

Selle eest on paremat kalaõnne olnud nii mõnelgi teisel näitlejal: Olli Ungwere, kes suwitas Ulilas,

on suwe jooksul püüdnud koguni wiis ahwenat, rottidest ja madudest kõnelemata.

Päris tõsiselt ikka — O. Ungwere on olnud püsti hädas rottidega. „Ei tea üldse, mis nad minust tahawad — korra jooksis üks mul ühes prowintsi kinos mööda selga üles“, jutustab O. Ungwere. Kõige selle kõrwal leidis näitlejanna siiski ka weel aega teha heina ja peksta reht. Hädawaewu pääses ta pikse käest, mis löi samasse tallu, kus näitlejanna elas.

Aino Talwi suwitas Pühajärwel, püüdis samuti kalu, ainult selle wahega, et ei saanud neist ühtki kätte.

O. Seliaru, kes suwitas koos oma naisega Lo Tui'ga Wõsul, oli selles suhtes siiski õnnelikumas seisukorras, sest püüdis ühe angerja, kuna kõige suurem kala — nagu harilikult ikka — sulpsas merre tagasi. Lo Tui aga õppis suwe jooksul ära keeglimängu ja tuli Wõsul peetud „rahwuswahelistel“ wõistlustel koguni neljandaks, mida ühe algaja kohta wõib lugeda „andekaks alguseks“. Salme Reek koos oma abikaasaga Pärn Raudweega leidsid suwitamise waheajal aega käia ka Rootsis. Salme Reek on püüdnud ka kalu, kuid rohkem õnne oli temal

siiski wähkidega, keda — kui wähjatõppe furnuid maha arwata — ta püüdis terwelt tosina.

Ly Lasner on endaga rahul, sest et ta sel suwel õppinud wiimaks ometi seda, mis talle tundunud eelmistel suwedel päris wõimatuna:

nimelt konna moodi ujumist ja wee peal seismist.

Ta harjutanud seda kunsti Käsmus, Wõsul ja Läänemaal. Muuseas on Ly Lasner ka suur spordientusiast ja külastanud ning elanud kaasa sõna tõsises mõttes igale wõistlusele. Kui Tallinnast eemal olnud, siis kuulanud näitlejanna wähemalt raadio kaudu kõike sporti puutuwaid sõnumeid.

Mari Möldre alias Joosep Toots on wihtunud teha kõwasti maatööd — nii kõwasti kohe, et näitlejannal weel praegugi käed rakkus. Ega tal polnudki mahti neid rakke parandada. Sai hanguga heina tehtud, ja kui see töö walmis, tuli juba maasikamaad üles künda. Ka tema abikaasa Rudolf Tarmo on teinud tööd mehe moodi, juba heinatöö alal, juba raiunud hagu ja tõrwanud paate.

Ka O. Eskola pole seisnud käed rüpes, waid pidanud wenna talus „sulase ametit“. Kolmekesi: mõlemad wennad ja isa, nad kõik talutööd tegidki ära.

Hommikul kell neli tõusti heinaajal üles ja wikatid aina wälkusid

kui aga palawus kippus liiga tegema, siis suure wihaga karati sealsamas merre — sest Eskola talu asub just Leetse rannal.

Mainu Orgussaar on kogu suwe weetnud Jõgeswal wanemate juures ja mängimud seal perenaist: olnud abiks koduses majapidamises ja hoolitsenud juurwiljaaia eest.

Ilustulnuk „Eesti Draamateatri“ peres — näitlejanna Erna Korjus on wiibinud suwel Saaremaal ja Wilsandi saarel nüüd leiab, et seal lindude keskel on oiwaline tõbi puhkamiseks. Tunned end ise linnuna ja wõid imetleda merd, mida see näitlejanna ütleb wäga armastawat.

Nüüd teeb talle pisut muret Tallinnaga tutwumine,

sest linn on Pärnust tulnud preilile uuidugi esialgu wõõras.

Kuna eelpool merest oli juttu, siis meenub kohe P. Runbel, kellel tänawu suwel olnud merel suuri seiklusi:

Pühajärwel suwitades tabas noormeest järwel kohutaw tormihoog, mis paiskas Runbeli koos paadiga kaugele kaldale.

Onn, et tormihoog puhus just mere poolt maa poole.

Näitlejanna Liina Reiman, kes nüüd kuulub ka „Eesti Draamateatri“ perre, suwitas waiselt Walgejõel — samas, kus alles hiljutti sulas igawesest uneks silmad prooft Mäewäli.

Ilmar Merep suwitas hoopis Soomes, kus oli waikust, wett ja päikest. Wõttis seal osa koguni spordiwõistlustest — nimelt pansionide wahelisest spordiwõistlusest, tehes wapralt kaasa kõik eelwõistlused.

Arno Suurorg jutustab, et

tema suwitas päris kenasti oma wanema juures.

Ja kui sa siis küsid, et kus see wanema elab,

kuuled et — Tallinnas.

Pealinna leitsakust ei saanud suwel wälja ka Ally Tihkan, kes elab aga selle eest rohelises ümbruses Kadriorus. E. Türk, kes lawastab „Eesti Draamateatri“ esimest näidendit sel hooajal „Onn algab hemme“ (autor poola kirjanik S. Kiedrzynski),

on ettenägeliku inimesena mõelnud kogu suwe talwele ja ehitanud omale sooja pesakese Meriwäljale.

Siin suwitas ka Woldemar Alew, kes mõtles suwel talwel lawastatawatele mukuetendustele ja käis Läti-Eesti jalgpallimaawõistlusel, mille tulemused ähwardasid temal ajada nurja kogu ülejäänud osa suwest.

R. Opsula weetis suwe ühel saarekesel Matsalu lahes, mis on

nii pisitillukene, et teda maakaardil pole ära märgitudki.

Iga päew ujus ta kilomeeter maad uuesti rannikule ja wõttis maha oma 7 kilo. Püüdis angerjaid ja imetles suuri hanede ja partide parwi. R. Kalk aga suwitas Nõmmõisas, kus wiibis ka teatri majandusjuhataja Ormus oma perekonnaga.

Täna algasid „Eesti Draamateatris“ proowid ka teise palaga — Strindbergi näidendi „Eerik 14“-daga, milles peaosa tüüt lawastajal R. Tarmol, ministri osa A. Sunnel ja naispeaosa Erna Korjusel

---

Rasmus Kangro-Pool

Rännangult

Asunikutalud kasvavad. — Veel kord Tartus

IV

Muidu on maa täis ärkamise rõõmu — vaatepiirid on nagu täis külvatud lahtipuhkevaid õienuppe — asundustalusid. Kus vanasti olid suured sood, näeme nüüd põldude sissetungimist. Lapp lapi järele muutub maa viljakandvaks, kaugusesse kustuvad kraavid ja põikkraavid kannavad vee soodest minema.

Seisin Saadjärve läheduses asuval kõrgel linnamäel. Milline pilt mineviku jaoks: eemal rabades virilev Soitsejärv, mis kord oli suur ja küünis kahelepoole linnust ning oli kaitseks maarahva kindlustusele. Nüüd Soitse kasvab aastaastalt ummikusse, aga suured maa-alad linnamäe ümbruses on muutunud viljapõldudeks, eeskujulikeks heinamaadeks või aga üsna korralikeks karjamaadeks, kus kohati kasvatatakse värskes rohelises meelitavat uudismetsa.

Ärgu üteldagu, et see on mõne mehe põllumajanduse targa politika vili; ei, see on rahva elutahte suur väljendus, mis aegade tungledes nüüd on leidnud teostumise. See on rahva elujõu suur viljakandmise protsess ja rahva tõõvaeva wõidukäik.

Kui kõike seda näha, kinnitub südames äratundmine, et meie kodumaa pole kaugeltki veel ütelnud oma viimase sõna. Lase ta ümber ja ta nimel tegelevad mis tahes jõud ning üksikute ringkondade glooriahuvid, maa ise ja rahvas ise oma kustumatus vitaalsuses ärkab mineviku vaikimise ajastutest kui vägev eluhoog, mis tõõs ja tõõrõõmus ehib end uueks eluks.

Ma vaatlen asunike elamuid ja nende talundite ehituste üksikkobaraid: ei või kiidelda, et nad oleksid teab kui nägusad. Nad on kehvade inimeste kokkuhoiu tulemused. Majad on nii odavad kui üldse võimalik; ei ole neil stiili, ei tüsedust, vaid nad seisavad kui kerged karbikesed lagedal ümbrusel. Nad on ehituselt pooleli, nad on krohvimata, värvimata, nad luituvad. Mis saab asunik parata, tal on üks aeg ja kaks kätt, aga tal on teha sada tööd, mis vajaksid mitu aega ja paarkümmend kätt. Nii siis asunik tilgutab oma jõust natukeseviisi kord siia, kord sinna, nii nagu asi nõuab just kõige hädalisemalt. Kui raskelt on teostatav eeskujulik maapidamine, kui ei ole majas sageli rohkem kodulooma kui paar kana — kukkegi neile peab külla tooma vahel vanast naabertalust! Aga ega kehvus pole häbiasi, jõukus aga on sagel nii häbiväärne, et inimesed tõttavad seda varjama ja kirjutavad oma varandusi teiste nimele.

Kui näen asunike pooleliolevat tööd ja pisikesi puuhakatisi kasvavat nende majakeste ümber, siis on ometigi väga mõnus: sest hooned saavad kord valmis ja puud kasvavad suureks ning annavad varju ja tõõ kannab vilja ning maa õitseb. Kui mõtleme sellele elutungi õilsale teostumisele, siis kerkib tahtmatult mõttesse küsimus, kas siis ikka veel võõrastele näidatakse eeskujuliku majapidamise nime all neid talusid, kus jõuksu ei ole tulnud talumehe tööst, vaid kõrvalt saadud kapitalide sissematmisest mingiks esinduslikuks mõnuks.

*

Ringkäik tõi mind uuesti Tartu.

Mu süda ei andnud järele, midagi oli mul jäänud nagu puudu, kui olin vaadelnud vaid üks kord mõõdaminnes seda suurt loovat tööd, mille linnavalitsus teinud Emajõe kalda kordaseadmisel ülalpool Vabadussilda. Mulle üteldi: mine vaata seda randa ja ütle, kas tunned veel ära oma kodulinna?

Pean ütlema, et ei ole kerge enam tunda. Vaatlesin, ja mällu virvendasid meeletuletused isa jutustusest, kuidas tema mälestuses kogu kolmandas linnajaos polevat olnud ühtki tänavat sillutatud peale Kivi tänava, ja kuidas Raekoja tänaval (siis Raatuse) vankrid roninud edasi mööda haokubusid, mis sinna olid laotud poritäiteks. Nüüd jutustasin mina oma pojale, kuidas tee vanasti Puusilla juurest kuni Õhkamise alleeni oli väga räpane, aukiik ja haisev ja kuidas tänavadki kogu selle ümbruses olid mustusest ehmatamapanevad.

Nüüd on siin tõesti sündinud ime: kallas lõikab oma kõrge kivipervaga nagu nool selle alleeni ja punane telliskivipuru sillutis mõjub kuivuselt ja värvilt otse kui kummivaip. Kui arvestame sinna juurde ka jõe siselinna kallaste korraldustöid, Vabadussilla ümbruse väljaehitamist, turuplatsi puhtust ja turuhoone nägusust, siis tuleb seda pidada suureks kordasaamiseks, mille järele Tartus tunti väga kaua vajadust.

Kui ma ühes eelmises kirjas jutustasin Emajõe ja ta elu endiseks jäämisest pärmivabriku luhtade juures, siis jäi tundmus, et selle primitiivsus on midagi, mis kunagi ei liigahtu ega muutu paremuse poole. Üksinda selle osa nägemine heidaks isegi veidike varju Tartule ja laseks mõelda, nagu oleks Tartut vallanud mingi unehaigus. Aga elu on teisiti — kahe otsaga. ja kui jõud ei luba õitseda kahel otsal korraga, siis õitseb ta ühest otsast seda tublimini. Emajõe ranna väljaehitamine ülajooksul on valmis, küll see iseendast läheb nüüd samm-sammult ka allapoole.

Mu väikene poeg tahtis kangesti näha Kalevipoja sammast sildadevahelises puiestikus. Läksime siis vaatama. Poiss teab mõndagi Kalevipojast ja miks ma ei pidanud seda temale näitama. Poiss vahtis, vahtis ja ei olnud rahul. „Ei, see ei ole küll Kalevipoeg,“ ütles ta. Miks? Ma ei tea, kuidas ta oli võimeline väljendama seda, mis ta just mõtles, ja ma ei tea siiani, mis ta just mõtles, aga ta ütles: „egas Kalevipoeg ei seisnud niisuguse kivi otsas ja see ei ole ju Kalevipoja nägu!“

Võta kinni. Aga parajasti läks juuksur Nõmmits mööda ja ütles poisile: „Kasva noormeheks, et võtta maha seda siit, mis vanad halvasti on püstitanud.“ Ei vea sellel Kalevipojal ei laste ega vanade silmis.

Helisev Pärnu rand

„Eesli serenaad“ on trump!

Rannarahwa lemmikud B. Gigli, Zarah Leander, Jan Kiepura, Eedo Karrisoo ja Doni kasakate koor. Ameeriklane tõi oma plaadid kaasa. — Klassikaline muusika paneb magama!

Halloneiul Militsa Sallal on möndagi rääkida...

Pärnu ... üle päikeseprunnide kehade rannaliiwal woolab lakkamatult muusikahelisid, kord resigneeriwalt melankoolseid, kord hüplewalt kergeid fokse.

Pärnu rannal on oma „ringhääling“, mille „stuudio“ asub rannahoones. Saatekawa korraldajaks ja „hallomeheks“ on siin preili Militsa Salla.

Kui nende ridade kirjutajas tekkis soow „stuudio“ külastamiseks, oli selle põhjus wäga inimlik: kuulda, milline on meie ühe esinduslikuma suwepaiga rahwa muusikaline maitse.

Sest: ütle, mis sulle meeldib muusikast ja ma ütlen, kes sa oled ...

„Rannaringhääling“ asub rannahoone tagumisel rõdul. See on umbes poolteise meetri pikkune ning -laiune karp, milles saatejaam, grammofon ning suured wirnad grammofoniplaate.

„Millist muusikat suwitajatepere kõige rohkem armastab?“ küsin prl. Sallalt, kes, muide, on lahkus ning heatujulikkus ise.

„Rahwas armastab, nagu ikka, midagi kerget ja lõbusat ...“ tähendab halloneiu. „Aga siiski“, sõnub ta lühema pausi järgi, „on ka neid, kes armastawad raskemat ning nukramat muusikat.

„Kes on suwerahwa lemmikud?“

„Benjamino Gigli, Zarah Leander, Jan Kiepura ja siis ka — Eedo Karrisoo. Karrisoo on populaarne siin kahe Tammeweski lauluga: „Ma ihkan sind“ ja „Laulukе.“

Rootslased armastawad eriti weel „Mulgimaad“ ja „Karjapoiss on kuningas,“

mida laulab Harry Kaasik.

Benjamino Gigli nõuetawamaid palasid on aariad „Boheemist“ ja „Faustist“, Leanderil kaks laulu filmist „Kodumaa“ ja muidugi weel tema kuulus tango „La Habanera“ samanimelisest filmist.

Kiepural on poolehoiu wõitnud tema „Boheemi wõludes“, „Armastan sind“ ja „Ära nuta“. „Capriolidest“ weeldib rahwale wäga kaks Willy Forsti fokki.

Ah so, ja siis weel on suur tõmbejõud Doni kasakate kooril“, kinnitab neiu.

„Aga suwe nael, n. ö. lööktüükide lööktüükt?“

„Eesli serenaad“,

shlaager filmist „Senjoriita“, ütleb prl. Salla ning lisab sellele weel: „Kord oli asi nii hull, et ei saanudki muud enam mängida kui „Eesli serenaadi.“ See tüütas juba ära. Kui ikka nõuti, ütlesin, et

plaat on juba läbi kulunud ...

Nii sai pisutki waheldust.“

Edasi selgub, et hinnatawamad lööktüübid on weel „Öö Jaawal“, rapsoodia „Sinine“, popurrii „Silwast“, „Muusikawalss“, fokside „Kümme ilusat tütarlast“ ning „Wilista töö ajal“. Kasakate koorilt on hinnatuim laul „Õhtukellad.“

Üle ranna heliseb parajasti „Tango Nocturno“ kaeblik-igatsew wiis.

„See köidab wist ka publikut?“ arwan.

„Ei wõi just öelda. Palju igatahes ei nõuta“, tähendab halloneiu.

„Wabandage, kas mängite „Capriolid“, tuleb paluma üks rannanäkk.

„Jah, **warsti kohe.**“

„Kuidas keegi oma muusikasoowidest teatab? küsin.

„Daamid käiwad tawalisti ise ütlemas. Waheset aga saadetakse ka ettekandjatega kirju.

„Kuidas on Eesti rahwamuusikaga

— kas seda annate ka?“

„Niinimetatud Eesti rahwuslikku muusikat läheb wäga wähe. Soowima pole tulnud ühtki inimest. Olen katsunud mängida küll waheset Eesti polkat ja labajalawalssi, kuid ...

öeldakse, mis nendega aega raiskate ...

Ka klassiline muusika ei lähe — inimesed ütlewad, et jäägwad siis randa magama.“

Selgub, et suwitajapere, eriti rootslased, nõuawad tihti algupärandeid, mida Eestis ei ole.

Eriti armastawad wiimased Zarah Leanderit. Leanderi „Violettat“ meil saada ei ole, originaali muretsemine läheks aga .iig kalliks.“

Rannamuusika halloneiu Militsa Salla

„Kas mõnikord suwitajad ei too oma plaate mängimiseks?“

„Seda on olnud.

ühel ameeriklasel oli 8 plaati Ameerikast kaasa toodud.

Grammofoni tal ei olnud ja nii mängisime ta lööktükke kogu rannale.“

„Ja plaadid jäid?...“

„Ei jäänud siia, waid ameeriklane wiis hiljem ära.“

„Kuidas üldiselt suwerahwaga läbisaamine? Kas soowite ka tulewal suwel halloteajaks hakata?“

„Läbisaamine on kõige kuldsem. Ja kui mind tulewal suwel weel taheta kse, **tuleksin** küll ...“ tähendab prl. Salla lõbusalt.

„Miks walisite just halloneiu kutse?“

„Mulle meeldib see. Suwel, **õpingute** waheajal, saab nii ka weidi teenida.“

„Ja õpite?“

„Õpin praegu ülikoolis keeli. Neid läheb siin waja. Teadustamine on eesti, saksa ja waheset ka inglise keeles.“

Lõpuks jutustab prl. Salla oma

meelejäänuma elamuse.

Selleks olnud esimene kõnelus mikrofoni. „Polnud eluaeg rääkinud niisugusesse riistapuusse ... Panin alguses suu õige wastu mikrofoni, et kes-teab, kas muidu kostabki hääl wälja ... Aga nüüd, noh, igapäewane asi ... Kuid kord juhtus ka selline äparDus, et mikrofon oli lahti, kui tuttawad tulid juttu ajama. Eks siis kuulis seda kogu rand ...“

Mees: Kui ma wälismaal olen, siis unistan seal ainult sinust.

Naine: Siis wõid samahästi siia jääda ja wälismaast unistada.

*

Madis on muuseumis ja waatleb hoolega rüütlite raudriietust.

„Mis sa seda nii hoolega uurid?“ küsib naine, kes tahab edasi liikuda.

„Mind huwitab küsimus, kuidas nad selga said sugada.“

*

Politseinik märkab, et keset platsi peatub auto. Sõitja tuleb wälja ja hakkab autot tagant lükkama. Abiwalmis politseinik asub ka lükkama ja küsib:

„Mis teie autoga juhtus?“

„Autoga ei juhtunud midagi, kuid minule meenus äkki teid nähes, et mul puudub juhtimisluba.

*

Shotlane naasis Austraaliast kodumaale pärast kolmeaastast äraolekut. Sadamas wõtsid teda wastu wennad, kes olid habemesse kaswanud.

„Ei tunne teid enam äragi, olete nii habestunud. Kas on nüüd siin niisugune komme?“ küsis ta wendadelt.

„Mis komme. Ise wõtsid ju habemenoa kaasa, kui wälismaale sõitsid.“

*

Osaühingu koosolek on wäga tormine. Ägeduse hoos pöördub Sentma juhatuse esimehe poole ja sõnab:

„Olete kelm. Olete suurim petis, kes wabalt ringi jookseb.“

Iseteadlikult ja rahuga wastab esimees:

„Teie unustate e n n a st, härra Sentma.“

RootSi RAUDPEA

Karl XII eluromaan

11

Ka Taani kawalad diplomaadid ei saa Raudpeast jagu

Juba on kuninga mõtted siirdunud üle laia mere Narwa. Seda Rootsimaa eelposti piirab 40 000 meheline wenelaste parw. Linna kaitseb wahwa juht ooberst Horn ja ei wõta alistumise küsimust üldse kõneallagi.

Kuningal pole aega enam kuulda taanlaste rahudelegaatide pikki arutlusi. Ta waid dikteerib järsult, lühidalt ja karmilt. Taani peab andma tagasi Holsteini hertsogkonna. Seni oli ta õemees sellest pidanud olema ilma. Taanlased on meeleheitel, sest neil oli lootus, et kui nad relwajõuga ei suutnud wõita noort tulipead, siis nende diplomaadid tõmbawad tal ikka naha üle kõrwade. Ja nüüd ei lase kuningas nende kawalatel riigitegelastel üldse rääkidagi. Kui taanlased hakkawad küsimuste ümber kaugelt ringi kõnelema, käratab kuningas waid, kas nad on nõus wõi mitte. Kui nad nõus ei ole, siis läheb ja wõtab ta ise mis kätte puutub, ja wõtab siis juba palju rohkem, kui nõuab nüüd. Taanlased annawad hädaga järele. Karl 12. lunastas nii oma kuningliku sõna, mille andis oma õemehele, lubades sellele anda tagasi taanlaste poolt ära wõetud hertsogkonna.

Endale ei taha kuningas midagi. Temale ei tähenda asjad ja aarded siin maailmas midagi.

Taanlastele ajab noor kuningas ikka rohkem hirmu peale. Nad on rõõmsad, et wiimaks saadakse rahule alla kirjutada. Taanlastele läks see lühike sõda palju maksma. Suur hertsogkond tuli ära anda, peale selle maksta suurt sõjakulu ja kiskuda maha mitu kindlust.

Uus täht Euroopa kohal

Euroopa kohal aga säras uue sõjalise geeniuse hele täht.

Oli juba hilissügis. Balti meri kohises hirmuäratawalt. Tuuleiilid pekksid üles suuri laineid ja inimesed rannal waatasid kurwalt mässawat merd. Ei julgenud kalurid oma paadikübemekestega minna sellisesse laintemöllu ja isegi suured laewad, mis juhtusid olema merel, wõtsid ruttu kursi lähemasse sadamasse tormiwarju. Lained aga pekksid merel õõtsuwaid purjedeta laewu ringi nagu abituid weele laskunud linde. Meremeestel oli küllalt tegemist, et oma laewukesi kuidagi hoida wee peal.

Rootsi Raudpead ja taanlaste wõitjat ei hoidnud lained tagasi. Kopenhaageni alt asus ta kohe ülemere teekonnale, et maanduda Pärnus ja sealt rutata teiste waenlaste kallale. Laewastik heitles raskesti tormise merega. See oli wäga ohtlik ja ebamugaw sõit, sest laewad olid inimesi ja hobuseid wiimase wõimaluseni täis topitud. Peale selle muidugi weel wäe sõja- ja toidumoon. Tormiga harjumata sõdurid, ohwitserid ja kindralid põdesid merehaigust. Kuningas isegi ei päästenud merele ohwerdamisest. Nii mitu korda oli torm laewad peksnud üksteisest eemale ja wõttis aega, kuni ümberekslewad fregatid ja muud sõjalaewad jälle leidsid üksteist. Wanad kindralid wangutasid jälle kurwalt päid. Noor tulipea tegi kõik nii, nagu ei oleks teinud keegi teine. Kogenud kindralid ei oleks pannud Rootsi sõjawõe olemasolu nii ühele kaardile, wõttes sügistormide ajal ette rasket ülemere reisu. Kuid kuninga käsk oli olnud lühisõnaline ja kategooriline: „Wägi laewadesse ja purjed üles.“

Armee meeleolu langeb

Torm aga kaswas üha suuremaks. Hiigellained löökwad üle laewade, waht langeb laewa ruumidesse kokkusurutud meestele. Hobused trambiwad ja kardawad, toidumoon ning inimesed on läbimärjad. Ülewal taewas aga kihutawad hallid kurjad pilwed metsiku kiirusega edasi. Wahetewahel neelab paks udu laewad endasse.

Armee meeleolu oli halb. Sõdurite enamik oli merehaige ja oksendas. Polnud wõimalik saada ka sooja toitu. Külm ja niiskus tungisid aga kontideni. Ei olnud Kopenhaageni wõitjatel enam nii suurt usaldust oma juhisse kui waremalt. Kopenhaageni wõitmine oli selle kõrwal waid lõbus jalutuskäik! Peale selle olid seal abiks ka liitlased. Kuid nüüd õõtsuwad nad tormisel merel surmaga silmsilma wastu. Kas sel sõidul ei tulegi siis lõppu! Nii manawad sõdurid endamisi ja nad on arad. Maawägi on ikka merel arg, sest siis peab ta tegewusetult wahtima wõõrast elementi enda ümber.

Kuningas teab, mida mõtlewad ta sõdurid. Ta kõnnib rahutult wäikeses kajutis edasi-tagasi, tegewuse puudusest kannatamatu. Laew hüppab lainetel nagu peru hobu üles-alla ja kuningas näeb oma kajuti aknast kord mässawat merd kord tigedat taewast.

Kas Narwa peab weel wastu, wõi märatsewad seal juba wenelaste parwed? mõtleb kuningas. Kuningas teab, et Narwas on waewalt 1000 meest. Wenelastel olewat aga üle 500 suurtüki.

Mehed aga arutawad pimedas laewaruumis — kuhu tahab Raudpea sõita. Arwatakse, et wõibolla joonelt Narwa alla. Kuid nad eksiwad — kui ilm läheb selgemaks, näewad nad, et laewad on möödunud Saaremaast lõunapoolt.

Kuningas ise ajus oma staabiga „Westmanlandi“ lael. Laewadel tuli hulk aega wõidelda tormiga enne kui pääsesid Pärnu sadamasse, sest meri oli madal ja laewatee kitsas. Muist sõjawäge hüppas kinnijäänud laewadelt lihtsalt merre ja jõudis lainetega wõideldes kaldale. Laewade suurt wõitlust tormiga waatas Pärnu linnarahwas linnawallidelt pealt.

Kui kuningas, kes esimesena astus maale, jõudis sadamasse, terwitas kodanikkonna esindus kuningat suure waimustusega. Linnarahwas waatas imestusega seda kõhna noormeest, kelle nägu tuulest ja päikesest põlenud pruuniks. „Kui noor on meie kuningas“, sosistab rahwas. Pärnu rahwas teab aga juba, et see kuningas wõitis taanlaste pealinna otsekui mängides. Wõiduoreool on nooruki walitseja pea ümber!

Wenelased rüüstawad maad

Sadamas ootab kuningat kiirkuller. Selle tõmbab ta weidi tuulewarju ja kuulab selg wastu tuult ta teateid. Wenelased kaewawad Narwa all kindlustusi ja 5000 meest on saadetud Narwast edasi Tallinna poole rüüstama. See on wäljawalitud wägi, koostatud parimatest meestest.

(Järgneb.)

VAIM, VERI, VESI

Ringkäik Tallinna palvelates. Kui kirik ei rahulda. „Kirikuõpetaja on ülevalt sündimata hing".

üks pealinna omapärasemaid usumehi, end. kooliõpetaja Karl Donner

Umbkaudses kokkuwõttes on Tallinnas üle 20 palwela. Tagasihoidlikult arwestades wõib uskuda, et iga palwelat keskmiselt külastab 1000 inimest aastas — siis kokkuwõttes 20 000 inimest kuulab ja pooldab noid õpetusi — mida kuulutatakse palwela kantslist. Kui sarnane suur inimarw oleks ühte kindlasse organisatsiooni kuuluw, siis oleks see suur ja arwestataw jõud ühiskonnas. Kuidas aga needsinased „usklikud" organiseeruwad ja tegutsewad, sellest mõned alljärgnewad read:

Huwi pärast loen üht keldrikorra aknale kleebitud kuulutust. Waewalt saan hakata, kui keegi wanaldane härra, määrdunud kaeluse ja wiltu kaelasidemega, astub mu juure ja palub mind sisse. Saalimoodi toa seina tapeedile on suurelt kirjutatud: Waim, weri, wesi. 1. Joh. 5, 8.

„See on üks piibli salm, mida peab mõistma teie ärkamata seisukohalt järgmiselt: wesi sa oled, wereks pead saama ja waimuks muutuma . . ."

„Seletage ligemalt, palun?"

„Jah, ma tahan teile seletada.

Keisri walitsuse ajal olin ma suur mees — koolide juhataja. Mul on akadeemiline haridus. Olen töötanud õpetajana, pedagoogina. Olin rikas mees . . ."

„Aga —"

„Lubage — ma tahan teile seletada. Praegu Eesti walitsuse aegu tahtsin ka töötada üldhariduslikul põllul — aga mulle ei antud luba. Siis asutasin selle usklikelt — pühas waimus ja tahtes rahwast kaswatada."

„Kas sundate te seda siis teha?"

„Miks ei? Mu kogudus on 500 päästetud hinge suur, ja nad kõik kuulawad mu sõna ning maksawad omi makse. Ma olen neile kui issanda ohwitser, kes pühast waimust ärataatud räägin neid sinaseid sõnu ja mõisteid."

„Kas wõite ka mulle omi põhimõtteid ligemalt seletada?"

„Miks mitte! Aga, palun, teine kord. Praegu warsti algab tund, ja meil pole omawahelist aega."

„Kus wõiksin ma teid kohata?"

„Te tulge N. tänawasse, rätsepatöökotta, sealt saate minu kätte."

„Kuidas wõiksin ma teie järele küsida?"

„Küsige lihtsalt, meistrit, kuid siis juhatatakse minu juure —"

Soo, nüüd tuli mulle meele, et sama rätsepmeister on palju kordi pressinud mu püksse korralikult „wiikis" — ja praegu siis on ta awastamas mulle uut ja õndsat maailma?

*

Lillekülas astun üht tuttud palwelasse. Wanu eidekesi kogub ülsikult, sest parsti peab algama tund. Küsitlen üht sarnast:

„Miks, te, mammi, käite siin?"

„Me oleme, pojake, kõik päästetud hinged, ja hõiskame rõõmus Issanda poole."

„Kas teie ei unusta omi kohustusi kodu ja perekonna wastu?"

„Pole kõrgemat kui Jumala arm ja wägi, ja mis on see wilets maailm omas toreduses selle wastu, mis taewas?"

„Seda küll. Aga on ju kirikud ja haritud õpetajad, kes suudaksid küllaldaselt teile waimutoitu jagada."

„Kirikuõpetaja on pääsmata — ta on ülewalt sündimata hing, nagu iga patune — ja mida teab ta taewariigist? . ."

„Mammi! Kirikuõpetaja on ometi ülikooli haridusega mees!"

„Mis see ülikool wõi need ilmalikud tarkused! Kõige tarkuse allikas on püha Jumala sõna ja piibel — aitab sellest — kui uuesti sündida . . ."

„Kuidas see „uuesti sünd" sünnib?"

„Seal on 7 wärawat. Esimene on patust äratamine; teine — uuestisündimine; kolmas — ristimine weealla wajutamisega; neljas — pühitsuse astmed; wiies — pühawaimu ja tulega ristimine ning keelte rääkimine."

„Mis see on?"

„See on see, kui taewaminemise pühal jüngrid nägid Kristust, ja nende üle sai püha waim wälja walatud, ja nad hakkasid wõõraid keeli rääkima."

„Aga seda tehakse meil praegu hüpnootilisel teel — pannakse wõõraid keeli rääkima."

„See, pojake on silmamoonutis, ja kurja kunst."

„No jah, aga kaks wiimast „wärawat", kuidas nendega?"

„Noid ma ei tea, sest nii kangele pole ma weel ärganud."

Me huwitaw westlus ka lõppes, sest kantslisse astus keegi tööriideis töömees ja hakkas poolsõsinal palwetama."

*

Siirdun weel ühte Lillekülla palwelasse. Laul, millest ma aru ei saa, kas ta on walss, rahwa- wõi kirikulaul, käib täies hoos. Üks kõlawawõitu tenor wenitab nii wõimsalt ülemisi noote, et kõrwale hakkab walus. Ukses, wäga mehise sammuga, astub sisse keegi mees. Ta olekust paistab, et ta on tarwitanud alkoholi. Ta waatab hoolega ringi ja jääb siis silmitsema üht keskealist naist. Ka naine märkab teda ja hakkab peaaegu hüsteeriliselt nutma. Mees katsub naisele ligemale nihkuda, aga naine, silmnägu käte wahel hoides, tormab uksest wälja.

„Wõi siin siis on su hulumisekoht. Häbi ei ole — suured lapsed kodus," ütleb mees rohkem omaette, ja järgneb naisele. Umbes 10 minuti möödudes on sama naine palwelas tagasi, läheb üsna ette, peaaegu kantsli kõrwale, ja andub palwesse.

Eks see ole kaunis harilik perekonnaidüll — mees kõrtsis ja naine palwemajas: kodu, see on magamiseks ja riidlemiseks.

*

Wiimasena siirdun Kalamaja kanti — palwelasse. Palwela on puupüsti rahwast täis. Räägiwad wõõrkeelsed jutlustajad ja tõlk tõlgib eesti keelde. Selgub, et siia on saabunud „wendi" ja „õdesid" külalisi: Saksast, Rootsist, Soomest ja Norrast, nende seas ka üks Aafrika misjonär Belgia Kongost. Wiimane on noorewõitu mees. Ja ma nägin seda esimest korda,

et jutlustaja „wend" wõib olla ka nii hea artist.

Tõesti, ma ütlen, Lüüdik ega Baumann ei mängiks omi osi paremini, nii zhestis kui miimikas. Ja isegi huumorit oli, nii et palwela naeris laginal ta jutlust. Sedasi juba minu arwates maksab jutlustada ja kuulata. Kui suur hulk wälisesindajaid olid omad kõned pidanud, siis kaeti need samad palwela pingid teelaudadeks ja serweeriti rahwale teed ja saia. Naerulagin, kõnesumin, wõõrad keeled, kõik läbi segi. Weel pisut kangemat kraadi „wägijooke" ja palwela asemele wõiks panna, seks korraks, teise nimetusega sildi.

*

Jälgin palwelast wäljunud inimesi.

„Kas ma ei ütelnud sulle, et küll näed, kui Koori hakkab ka siia käima, ja kas nüüd pole see käes?"

„Sa arwad, et see liiderlik naisterahwas on ärganud?"

„Pühakirjas seisab, et patud anti andeks isegi suurimale eksijale."

„Pühakiri, mis pühakiri . . . ega nüüd kiri ei waleta, see on tõsi . . . aga seda ma sulle ütlen, et Koorit ei ristita."

„Mis sa patu juttu räägid, õde!"

„Seda ma sulle ütlen. Ta, nurjatu, käis mitut aega meie Katid wõrgutamas ja meelitamas, et muudkui tule ja tule seda wa kommetit teatritesse waatama . . . ja Jumal teab weel kuhu . . . Ega siis sarnane ühe kohaga . . . Küll ma hoidsin Katid, küll hirmutasin — aga näe, nüüd muudkui lippab igal õhtul jumal teab kuhu. Ei tule enam minuga palwemajja kaasa ei kedagi. Ja et nad omawahel nüüd riidu on läinud, siis Koori käib nüüd palwemajas, nagu waremalt Kati — ja Kati — jumal teab kus mööda uulitsaid . . ."

Ja mõlemad eided, mitte just wäga wanad, hoolega arutasid omi asju edasi, ise tõtates wist kodutoole.

*

„Sina, Arnold, tere, tere!" ja kaks sõpra annawad üksteisele kätt. „Ega sa ometi palwelast tulnud?"

„Sedapuhku küll."

„Kas tõesti? Oled sa siis „wennaks" hakand wõi?"

„Ega nii ruttu saa."

„Mis sa käid seal?"

„Kas sa tundsid seda Tulba Helmit?"

„Kaudselt jah."

„No wat', tema see ongi, kes mind siia tirib — kui tõtt öelda. Kena tüdruk, aga juba ristitud „õde". Käisime seltsis lecris . . . Noh, wäikselt sai waheset „nalja" tehtud teisega, ja nii, ja naa . . . aga siis järsku läks usklikuks. Ja nüüd ma tahan teda sealt ära tuua."

„Kosid ta siis ära wõi?"

„Mis seal kosida wõi . . . ta tahab, et ka mina läheksin nende usku."

„No siis sa ka lähed . . ."

„Küll näed, et ei lähe . . ."

„No, noh . . . naeris teine sõber ja nad hakkasid asja täpsemalt juurdlema.

*

„ Kas noorhärra täna oli esimest korda meil?"

tuleb minu juure keegi wanainimene ja küsib.

„Seda küll!"

„Jumal õnnistagu teie sissetulemist ja wäljaminemist —"

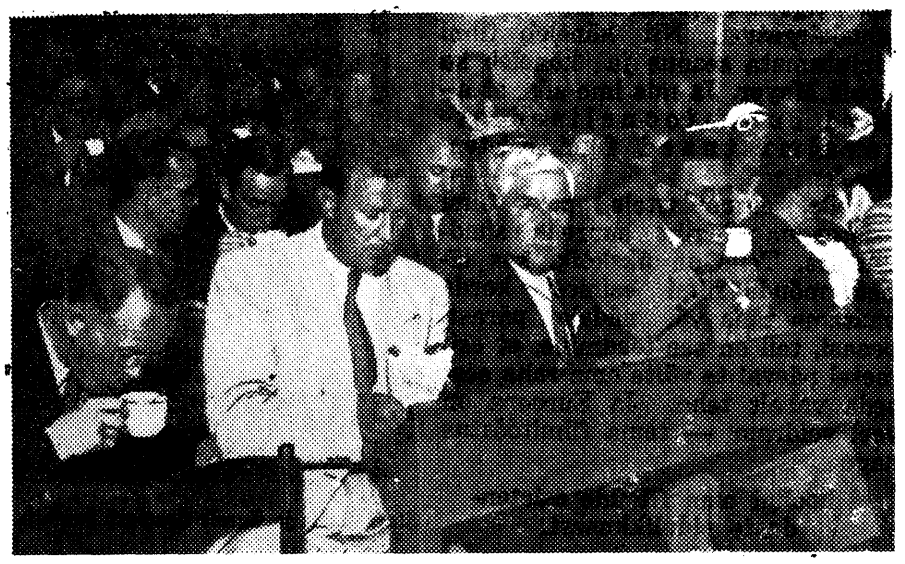

Mitte Ameerikas waid siiski Tallinnas: usklikud kinnitawad palwelas waimu kõrwal ka keha

„Seda wiimast wist rohkem."

„Ärge öelge nii. Meil on noortepühad, muusika ja laulukoorid, astuge sekka, tehke kaasa meie noortega, siis alles algate oma õigel elu."

„Aitäh kutsumast; kuu ja päikene ei jookse kokku teisiti, kui ainult katastroofi teel," wastasin, ja eideke jäi wäga kahtlewalt mu otsa waatama.

*

Rahwas walgus laiali. Mõni üksik jäi weel uksewahelt waatama, kuidas seesiiiakse ja juuakse — palwemaja-pidumaja. Kõik teod on inimlikud, mida inimene teeb, ja usud wastawad inimmassi waimsele tasapinnale. Mida kõrgem intelligents, seda kainem on usk. **Ele—**

Ratuste tõrvamiseks

tarvitage Tallinna Linna Gaasivabriku ja Rootsi Gas- och Koksverkens Ekonomiska Förening

kivisõetõrva

Müük suurel ja väikesel arvu

O.-ü. Uus Maja

Tallinn, Estonia p. 25, tel. 461-39

Suure veeputuse saladus

Haruldaselt huwitaw kirjeldus sellest tänases „Jutulehes". Samas häid jutte, nagu: „Põgenenud peigmees", „Muinasaarded kõnelewad", „Saatuslik nööp", jne. Loomuliku ilurawiõpetuse osas — **„Noorendawat mõju awaldawad ilurawiwahendid"** — see on wäga tähtis ja „Jutulehes" antawad õpetused selle kohta on lihtsad ning kõigile kättesaadawad.

Nõudke „Jutulehte" lähemalt ajalehemüüjalt.

Esietendus Hollywoodis

Kuidas värske film astub publiku ette. — Näitlejate riided rebitakse puruks. — Miks Clark Gable ei abiellu. — „Maria Antoinette" ja Norma Shearer

(„Uudisleht" Ameerika kirjasaatjalt)

Hollywood, juuli lõpp.

„See film maksab miljon 800 000 dollarit. Sellepärast peab tal olema väärikas esietendus."

Nii ei ütle keegi muu kui kõikvõimas Louis Mayer, Metro-Goldwyn-Mayeri tähtsamaid mehi. Ja kui ta seda ütleb, siis ta mõtleb oma superfilmile, aasta suurimale filmile, kus mängis hiilgavate filmilinna tähtede priimagarnituur. Norma Shearer, Tyrone Power, John Barrymore... Need nimed ise kõnelevad endi eest. Ja Louis Mayeri mure on, et suurfilmi „Maria Antoinette"

esietendus toimuks filmi kulude väärilisel.

Film, mis koosneb Versailles' parkide salasosinast ja Prantsuse suure revolutsiooni kõuekärgatustest, peab ka oma esietendusega tekitama kõigepealt salasosinaid ja siis kõuekärgatusi. Nii kõneleb filmi kirjutamata seadus ja kõneleb ka Louis Mayer. Ja mis ime siis, et algavad suurejoonelised ettevalmistused filmi esietenduseks.

Teile, eurooplastele, pole filmi esietendus mingiks suureks sündmuseks. Teile on ükskõik, kas lähete mõnda filmi esimest korda vaatama täna või nädala pärast, peaasi, teil on see teadmine, et esimesel päeval te võite oma raha eest seda vabalt teha. Ja Euroopa on veel veidram — tema filmitööstus nagu

ei hooligi oma filmide esietenduste pidulikkusest.

Kui meie produtsendid kord kuulsid, et mingi Saksa filmi maailmaesietendus toimunud koguni väikeses provintsilinnas ilma igasuguse hiilguse ja kärata, siis vangutasid nemad, s. o. meie mehed, päid ja küsisid:

„Kas aktsionäärid sel juhul direktoreid hullumajja ei lasknud pista."

Aga see on Euroopa, vana Euroopa, kelle jaoks film oma põhiolemuselt on vaid üks pahandav ja mittetarvilik leiutis. Ameerika aga, samal ajal, on

filmisse hullupõõra armunud.

Ma viibisin „Maria Antoinette" esietendusel.

Määratu, sumisev rahvamurd ümbritses juba varakult Hollywoodis Carthay Circle teatrit, kus pidi toimuma esietendus.

Miks nad seal ümber tunglesid, võiksite küsida?

Sisse nad ju ei pääse — see on teada. Neil pole niipalju raha, et lunastada omale piletit esietenduseks. Aga üks meeldiv võimalus avaneb neil siiski — näha kord päris lähedalt palest palesse omi lemmiktähti, ja paremal juhul

kasvõi hädavaevalt puudutada nende riidevolte.

See võib eurooplastele paista narrusena, aga Ameerikas on see tõsi. Kui John Barrymore väljus Carthay Circle teatrist, et koos oma naise Elaine Barriega sõita Trocaderosse partyle, siis langes ta smoking tormiliste austajate ohvriks. Keegi oli ta smokingi revääri pihku saanud ja

silmapilk hiljem rebis teda juba tosin käsi.

Sekundite jooksul oli kuulsa näitleja nooblist kehakattest vaid närud järgi jäänud ja need närud rändasid omamoodi reliikviatena paljudesse kodudesse, filmitähtede portreede kõrvale.

See oli omaette võlumaailm. Kümned, ei võibolla sajad helgiheitjad, igatahes ma neid ei lugenud, pimestasid Carthay Circle teatrit. 5000 filmientusiasti tungles politseinike aheliku taga. Ja nagu maruhoog pääsis vaimustustorm valla, kui uhkest autost väljusid kaks, keda kõige enam taheti näha: ahtake „printsess profiiliga", naine tuhandeid dollareid maksvas õhtutualetis, näol kõikevõitev naeratus mänglemas hukutava allikana. Ja tema kõrval noor, pikk, brünett mees, tugeva rühi, võitva naeratuse ja sportlaslikult päevitanud näoga. Kaks kuju minevikust, kes vaid moodselt rõivastunud — kuninganna Maria Antoinette ja krahv Fersen. Ei, siiski ainult Norma Shearer ja Tyrone Power!

Aga siiski hüüab keegi: „Pikka iga kuningannale!"

Ja veetlev Norma naeratab selle peale. Ta teab, et ta on filmilinna kroonimata kuninganna. Ta pole mitte ainult ilus ja andekas, ei, tal on ka

väga võimas Metro aktsiatepakett.

See on ühtlasi kuninganna võimsaim kaitsevägi.

Siis tuleb teisi staare: kõikide naiste lemmik Clark Gable, kelle kaasas on haruldaselt ilus blond naine — Carole Lombard, William Powelli endine naine.

„Miks ei abiellu Clark Carolega?" küsivad inimesed.

„Ta naine ei anna lahutust," hõikab keegi. Aga sel teemal ei saa mass enam edasi kõneleda, sest tuleb Gable kibedaim võistleja, Robert Taylor, kelle käevangus on ümara näoga väike õnnelik naine — Barbara Stanwyck. Kõik ameeriklased teavad, et need kaks teineteist armastavad ja sellepärast, et säärase nähtuse kohta oma vaimustust avaldada, rahvas aplodeerib.

Hiilgavaid tähti aina voolab: James Stewart, Helen Hayes, Hedy Lamarr, Merle Oberon, Simone Simon, ja siis üllatuspaar: 15-aasane Judy Garland ja 14-aastane Freddie Bartholomew. Nad võetakse vastu määratu hõiskega ja reklaamsheff hõõrub käsi: tema trikk on kannud vilja!

Kogu etenduse kestel publik tungleb, püüab midagi näha ja taibata. Ning siis, kui lilledega koormatud Norma Shearer ja Tyrone Power kinost väljuvad, et sõita partyle, mis antakse just nende auks,

siis tõstetakse nende auto vaimustusest õhku.

Ebajumalaid rahvas kätel kanda ei saa, sündigu see siis nende autoga. Ning hiljem, Trocadoros partyl, juhtub uus sensatsioon:

Norma Shearer tantsib väga palju Franchot Tonega.

Pistetakse pead kokku ja sosistatakse, sest seda teab igaüks, et Franchot hiljuti lahutus Joan Crawfordist.

Niisugune on filmi esietendus Hollywoodis. Ei usu, et teile, eurooplastele maksaks sellest pikemalt kirjutada. Te nagunii ei taha seda hästi mõista.

Roger Trent.

Clark Gable ja Carole Lombard banketil. Aga abiellunda nad ei saa, fest... fellest on lähemalt tekstis

Sensatsioon — Norma Shearer tantsib koguni õhtu Franchot Tonega

Norma Shearer Maria Antoinette'ina

RADIO

Märkus: * saate juures tähendab ettekanded heliplaatidelt.

Keskнädalal, 17. augustil:

7.00 äratusmäng. Wõimlemine. — 7.20 päewauudised. — 7.25 hommikukontsert*. — 8.15 hommikupalwus — õp. T. Tallmeister. — 8.35 Tallinn ja Türi: Turuteated. — 18.55 teated ja reklaam. — 19.00 kohwikumuusika „Kultasest". — 19.50 wälispoliitiline westlus — H. Rahamägi. — 20.10 kontsertwalsse*. — 20.40 päewauudised. — 21.00 õige aeg. Teated. — 21.08 Soololaule*. K. Ots (tenor). — 21.25 Türi: mag. agr. A. Ratt: Taliwilja külwi ettewalmistamisest. — 21.40 Türi: Põllumajanduslikud teated. — 21.25 Tallinn ja Tartu: Heliplaate. — 21.50 popurrii „Edasi walsiga!" mustlasorkester*. — 22.05 reportaash Eesti-Soome jalgpallimaawõistlusest Tallinnas*. — 22.55 õige aeg. Päewauudised ja sporditeated.

Neljapäewal, 18. augustil:

7.00 äratusmäng. Wõimlemine. — 7.20 päewauudised. — 7.25 hommikukontsert*. — 8.15 hommikupalwus — kand. mag. R. Kiwiranna. — 8.35 perenaistele. Turuteated. — 18.55 teated ja reklaam. — 19.00 wiise operettidest ja helifilmidest*. — 19.45 majanduslik ringwaade — L. Grandberg. — 20.00 Rapsoodiaid*. — 20.40 päewauudised. — 21.00 õige aeg. Teated. — 21.05 Wiis minutit terwisele — dr. med. M. Kask. — 21.10 Soololaule. T. Puks (bass). — 21.30 „Peetrus Kuppelwaar", A. Gailiti novell. Loeb M. Mõldre. — 22.00 Eesti helindeid. RR orkester, juh. P. Nigula. — 22.55 õige aeg. Päewauudised ja sporditeated.

Reedel, 19. augustil:

7.00 äratusmäng. Wõimlemine. — 7.20 päewauudised. — 7.25 hommikukontsert*. — 8.15 — hommikupalwus — kand. mag. L. Teder. — 8.35 Tallinn ja Türi: Turuteated. — 18.55 teated ja reklaam. — 19.00 Muusika „Harju" kohwikust. — 19.45 kodumaa ringwaade — A. Oidermaa. — 20.00 Solistide-kontsert. Leonid Milk (klawer) ja Greta Milk-Barrot (sopran). — 20.40 päewauudised. 21.00 õige aeg. Teated. — 21.08 Sousa marsse*. — 21.25 Türi: Agr. J. Saarsoo: Põllumajanduslik nõuanne. — 21.40 Türi: Põllumajanduslik päewaküsimus. — 21.25 Tallinn ja Tartu: Heliplaate. — 21.50 orkestrikontsert. RR orkester, juh. P. Nigula. — 22.55 õige aeg. Päewauudised ja sporditeated.

Kiri toimetusele

W. a. „Uudislehe" toimetus!

Palun Teie lgp. ajalehe weergudel lubada lahkelt ruumi alljärgnewale õiendusele tõsiolude jaluleseadmiseks:

Reedel, 29. juulil s. a. ilmus Teie lgp. ajalehes (nr. 114) kirjutis pealkirjaga: „Turistide auwangistus Kuressaare lossis", kus keegi nimetatud lossi külastanud turist otse sihilikult katsub tõsiolusid pea peale pöörata ja kus on kirjutatud järgmist: „— käigul Kuressaare lossi ning muuseumisse haistmisnärwid niiwõrd ei tajunud sajandite kopitust kui tänapäewa riigiwiina lõhna." Oma „muljete" ajalehte läkitaja, kes ennast nimetab „Tallinna tuntud naisarstiks", pole wist siiski nii hea haistmismeelega, et oskaks eraldada piiritust riigiwiinast, ega tea kust ja milleks see lõhn muuseumis, ja ometi on Kuressaare lossi muuseumis nii kui kõikjal teisteski muuseumides olemas rohkearwuliselt preparaatide purke! Nii et selleist küljest ei tartwitseks artikli serweerijal küll häbi tunda ei kodu- ega wälismaalaste ees, seni kui pole leiutatud paremat ainet prepareerimiseks.

Edasi olgu seletuseks öeldud järgmist: Nimetatud korral, millest ajalehes jutt, külastas lossi muuseumi 8-liikmeline ekskursioon, kuhu kuulus ka too põhjusi pahanduseks leidja daam, kes aga seletuste ajal kippus eraldi asju waatlema ja hilisem awaldas soowi, et temale weel kord isiklikult esemete kohta seletuse annaksin, mille järele mina daami tähelepanu sellele juhtisin, et ma seda teha ei saa, sest teistele muutuks see siis igawaks ja aegawiitwaks, pealegi ootas wäljaspool lossi weel üks rohkearwuline ekskursioon muuseumisse pääsemise järjekorda. Hetk hiljem oli nimetatud inimene jälle gruppist maha jäänud, ja soowis ühe eseme kohta, millest ülejäänuile olin juba kõnelenud, selgitust saada. Nii küsis too daam minult seinal olewate sarwede kohta seletust, millele mitte mina, waid üks seltskonnas olewaist härradest naljatades wastas, et need olewat abielumeeste omad. Siinkohal peaks selge olema kõikidele, ja ongi, et ei saa mina ega kuulu minu kohuste hulkagi takistada kedagi muuseumi külastajat humoorikas olemast!

Mis puutub nüüd „auwangistusse", mille osalisteks, artikli ajalehte serweerija arwates wõi teades, wälismaalased saanud, siis see ei wasta samuti tõele, küll on aga see tõsi, et n. n. „auwangistuses" oli too daam üksi, ja kedagi täiesti tema oma süü tõttu. Nimelt jäi nimetatu jällegi üksinda, ajal mil teised juba lossi hoowilt lahkumas olid, muuseumisse, ja nimelt muuseumi külastanute nimesid uurima raamatust, kuhu sissekandeid tehtud terwelt 300—400 lehekülgele 1925. a. alates. Et mina, eeskirjade kohaselt, ei wõi lubada kedagi awatud muuseumi ruumidesse üksinda jääda, siis ootasin, mil daam tolle raamatu juurest kawatseb lahkuda, seda enam, et temaga ühes tulnud turistid ootasid teda all, ja wärawa taga ootas uus ekskursioon sissepääsu. Too inimene näis aga erilist huwi tundwat kõikide raamatusolewate nimede wastu ja ei mõtelnudki lahkumisele. Et allolijaid mitte kauem oodata lasta järjekorraga, olin sunnitud oma abikaasat jätma „ruumiwalwuriks", milline asjaolu aga näis daamile mitte meeldiwat ja ta tegi teratwa märkuse abikaasale, kui see hetke ootamise järele oli sunnitud daami paluda lahkumisele, mida see aga ei teinud ja mille järele minu asetäitja sulges hetkeks ukse, et paari minuti pärast tagasi tulla ja wahepeal juhtida uusi külastajaid lossi, keda kokku nüüd juba kolm gruppi oli. Umbes 2 minutit „auwangistuses" olles pääsesti daam teda all ootawa grupi juure, kus muide olid ka mõned wälismaalased, kes sugugi ei näinud rahul olewat daami käitumisega.

Suurima lugupidamisega

W. Kaljo,
Kuressaare lossi ja
muuseumi juhataja.

Kuressaare, 2. aug. 1938. a.

Wõru juristi laulatus Rõngus

14. augustil s. a. toimus Rõngus, peigmehe kodukirikus, tuntud Wõru adwokaadi Aug. Kõlli laulatus kohtunik Treumut'i tütre Aino Treumutiga Wõrust. Sündmuse puhul oli kirik kaunistatud.

Eesti Termishoiu Muuseum Tallinna näitusel

Seakaswatajatele teeb palju muret punataud, mis meil sigade keskel palju esineb ja on ka inimestele nakkaw. Eesti Terwishoiu Muuseum ja Tartu Ülikooli Loomapatoloogia Instituut walmistawad näituse wäljapaneku, mis selgitab punataudi, selle haiguse tunnuseid seal ja inimesel ja antakse juhtnööre, kuidas hoiduda punataudist. Kõik wäljapanekud walmistatakse suurelt, selgelt ja rahwalikult.

Seda ala ei ole meil seni palju käsitletud ja selle tõttu esineb Eestis ka sigade punataudi ligi wiis korda rohkem kui wälismail.

Tallinna Eesti Põllumeeste Seltsi kutsel tuuakse see wäljapanek 3., 4. ja 5. septembril s. a. ärapeetawale Tallinna põllumajanduse näitusele.

Rapla Haridusseltsi korraldusel

toimub pühapäewal, 21. skp. Raplas 5. Rapla laulupäew.

Laulupäewal esinewad Rapla ja naaberkihelkondade segа- ja pasunakoorid.

Peaküne peab riigiwolikogu liige N. Ruus.

Laulupäew algab kell 2 päewal rongkäiguga Rapla algkooli wõimlemisplatsilt langenute ausamba juurde, kus toimub langenute mälestamine. Peale selle liigub rongkäik laulupeo platsile, Rapla Haridusseltsi aeda, kus awamine ja ettekanded algawad kell 3 päewal.

KINO BIBABO Viru 11

Erakordse eeskava esietendus!

Inglise kuningapaar Prantsusmaal

Annabella ja William Povell filmis

„Parunitar ja tema teener"

KINO MODERN Tartu mnt. 4 Tel. 304-68.

Ciro Verratti ja Sylvana Jachino suurlavastuses

Must korsaar

II Kunstiline lisaeeskava

ESIETENDUSKINO „ARS" end. „Gr. Marino" ruumes

Algus äripäeval 6, 8, 10, pühap. 4, 6, 8, 10.

Erakordne muusikaline lavastus!

Hiliuti surnud maailmakuulsa bassilaulja Feodor Schaljapin'i ainus film

„Don Quijote"

II Huvitav lisa

KINOTEATER „Skala" Vabriku tän. 8.

Grete Natzler, Patric Knowles ja Iris Ashley suures laulu- ja muusikafilmis üliõpilasromantikast

See juhtus Heidelbergis

II Huvitav lisafilm

„SATURN" Saali 2 (end. Puuvilja)

Suur kahekordne eeskava

I „Varssavi kindlus"

Peaosis: Paul Hartmann, Maria Sasarina, Werner Hinz.

II „Hulljulged malakalased"

TALLINN—KOPENHAAGENI LIIN

Esimeseklassi reisijate- ja kaubaaurik

„RUHNO"

Sõiduplaan 15. augustist kuni 1. novembrini.

Väljub Tallinnast kell 16.00	Väljub Kopenhaagenist kell 16
15. augustil	20. augustil
25. „	30. „
5 septembril	10. septembril
15. „	20. „
25. „	30. „
5. oktoobril	10. oktoobril
15. „	20. „
25. „	30. „

Sõidu kestvus umbes 48 tundi.

Kaupade ümberlaadimise võimalused Kopenhaagenis teistesse Euroopa sadamatesse ja kõikidesse maailmajagudesse.

Kaupade ülesandmist võtab vastu ja lähemaid teateid annab

L.-U. G. Sergo & Ko. Tallinn, sadam, Balkovi sild 1. Tel. 314-40, 314-85, 301-26.

Telegrammid: „Sergoko".

Kasutage juhust! Seniolemata hinnaalandus!

A-s. „OSA". Estonia all 11

SUUR HOOAJA VÄLJAMÜÜK 15.—31. AUGUSTINI 1938

Ülikonnariideid:	enne: 23.—, 20.—, 16.—, 13.50, 10.—, 4.50, 2.40
	nüüd: 15.—, 16.—, 12.50, 10.—, 7.—, 3.60, 1.90
Naister. mantiriideid:	enne: 13.—, 12.75, 11.—, 9.—, 6.50, 8.50
	nüüd: 9.—, 8.50, 8.—, 6.—, 4.40, 4.80
Kleidiriideid:	enne: 5.60, 2.—, 3.—, 3.50
	nüüd: 2.50, 1.20, 2.—, 2.50
Siidkangaid:	enne: 6.50, 6.—, 12.—, 1.80, 5.—, 2.40
	nüüd: 3.—, 2.50, 5.—, 1.10, 1.80, 1.50
Triiksärgiriideid:	enne: 4.—, 3.50, 2.25, 2.—, 2.—, 1.80
	nüüd: 2.—, 2.—, 1.80, 1.60, 1.—, 0.90
Puuvillaseid kangaid:	enne: 9.50, 6.50, 3.20, 1.50, 1.50 jne. jne.
	nüüd: 4.— 3.—, 1.—, 0.95, 0.88

Kõiksugu riiderestid eriti odavate hindadega.

Palume jälgida hindu! Müük suurel ja väiksel arvul.

Suvehooaja lõpu puhul odav

väljamüük

Sukki sokke pesu jne.

Pudu- ja pesukauplus „ELIDA"

Pärnu mnt. 76.

Liisa Lindeberg

Koloniaal- ja veinikauplus

Liivamäe tän. 20.

Tel. 457-47.

ESTONIA TEATRIMAJAS 12.

SUUR VÄLIK ODAVAD HINNAD

P. ERS

Otsitakse Modisti kohta

Teat. slt. „Modist".

Soovin kirjavahetust tutvumiseks

keskpärase välimusega, tõsise, töölisringist preiliga. Kirj. slt. „Ügismeloodia".

12 sendi eest

pakub Teile rikkalikku lugemismaterjali

„JUTULEHT"

Kuulutamise sedel

„Uudislehte" loetakse väga palju, sellepärast on **„Uudislehes" kuulutamine suure mõjuga.**

Lugejad võivad käesolevate sedelitega **„Uudislehes"** kuulutada **tasuta.**

Koguge neid sedeleid. Iga sedel arvatakse **6 sendi** väärilisesks.

„Uudislehes" võib nende sedelitega tasuta avaldada kuulutusi tallitusele esitatud sedelite väärtuse suuruses.

Romantiline lugu Rakverest

Soome vabatahtlik abiellub Vabadussõja kaaslase tütrega

Sündmus, mis lähendab kahte vennasrahvast

Prl. L. Raudsepp

Kapten Tauno-Uljas Hilden

Neljapäewal, 18. augustil abielluwad Wiiburi staabikapten Tauno-Uljas Hilden ja Rakweres elutsewa major Raudsepa tütar Lydia Raudsepp. Laulatus toimub Helsingis sealse ohwitseride kogu kasiinos. Sündmus on küllalt erakorraline, et sellele weidigi rohkem tähelepanu juhtida, kui igapäewasele abiellumisele. Sedaenam, et sama peig wöitles meie Wabadussõja ajal Eesti rindel, aidates wabastada Eestit punase terrori alt. Nüüd, mil Eesti iseseisew ning elu weereb normaalroopais, kosib Wabadussõja sangar oma lahingkaaslase tütre. Onnelik prunt — Soome silla ehitaja on wast 20 aastat wana ning õpib teist aastat Tartu ülikoolis.

Millal sattus peig esmakordselt Eesti pinnale?

See oli 1919. aasta aprillis, nagu jutustab wabadussõjaaegne 4. polgu kuulipildurite kompaniiülem erukapten Johannes. T. U. Hilden tuli Eestisse Ekströmi salgaga, sattudes kohe lahingutesse Narwa rindele. Et Soome weli ei osanud eesti keelt, tekkis tal kohe

esimesel nädalal arusaamatus korteriperemehega.

Nimelt oli Hilden suur kommunistide põlgaja, sõdides igapäew nende wastu. Kulgul korteris olles teatas ühel ilusal päewal oma komp.-üllile kapt. Johannesele, et tema korteriperemees ja kogu perekond on puht kommunistid, küsides oma ülemalt nõu, mida nendega peale hakata. Kas lasta terwe maja õhku, wõi surmata inimesed. Kui siis kompaniiülem hiljem kohale läks, et selgitada majaelanikke, siis selgus, et tegemist oli ühe meie Wabadussõja kõrgema ohwitseri ema ja perekonnaga, kes pole kunagi kommunismile mõelnud. Arusaamatus lahenes muidugi lihtsalt, sest tegemist

oli lõbusa keelelise arusaamatusega.

Edasi jutustab kapt. Johannes, et T. U. Hilden oli noor ohwitser-lipnik, kes aga siiski oli wäga tasakaalukas. Ei ta armastanud kunagi kiidelda, waid tegutses, ja hästi. Olles kuulipildurite kompaniis rühmaülemaks, oli ta alati oma meestega õigel ajal kohal ning lõi tawaliselt alati waenlase minema. Ka oli ta ise hea lahinglaskur. Kui ta sügisel septembrikuus meie wäeosast lahkus, oli märke püssipärale kogunenud üle kolmekümne. Weel praegu on sama püss major Raudsepal järel ühes märkidega. Septembris läks Hilden üle Ingeri rügementi, kus

wöitles wenelaste wastu kuni selle rügemendi likwideerimiseni.

Sealt peale läks ta Soome ning asus seal ohwitserina teenistusse, olles silmapilgul Wiiburis staabikaptenigs.

Suur rõõm ühest kihlusest

Peale Wabadussõda on peig Eestis käinud kolmel korral. Neist esimene kord 1932. a. wabadussõjalaste päewal. Teine kord 1937. aasta suwel, mil peeti Saaremaal Wabaduseristi Kawaleride päewa ning kolmas kord 4. pataljoni aastapäewal 1937. a. 6. detsembril, mil pühitseti ühtlasi Soome Wabariigi 20. aastapäewa. See päew oli tal kolmekordse tähtsusega, sest samal päewal toimus ka tema ametlik kihlus prl. Raudsepaga Jõhwis 4. pataljoni ruumes, kus olid koos kõik Wabadussõja-aegsed ohwitserid. Täpselt kell 12 öösel andis kihluseteate kooswiibijaile edasi kol. Tomander. Suur oli sõjawellede rõõm, kui hõimlane-wabadussõjasangar kosis oma sõjaseltsilise tütre. Nii wöitles ta sõja ajal maa wabaduse eest ning nõudis hiljem omale tasu eestlanna näol.

Uus tala Soome sillale

Tutwus noore nägusa näitsikuga oli wõrdlemisi lühike. Nimelt läinud aasta suwel, peale Wabaduristi Kawaleride päewa, ta pidi külastama Eestis kõiki oma sõjaseltsilisi, kes elawad mööda maad laiali. Kauemat aega peatus ta oma sõjaaegse kompaniiülema kapt. Johannese talus Rakwere lähedal. Hiljem külastas Rakweres teenitwat major Raudseppa ning teisi ohwitsere. Samal ajal sutwitas major Raudsepa perekond N. Jõesuus, kuhu neile külla sõideti. Kawa kohaselt pidi ta Jõesuust warsti Jõhwi minema,

kus pidi Hildenile üle antama pataljoni rinnamärk.

Jõhwis oodati ja oodati, kuid hõimuwelle ei tulnud. Hiljem selgus, et ta oli major Raudsepa perekonnast leidnud omale elukaaslase, noore näitsiku, keda nähes soojenes ka põhajamaine sõjamehesüda.

Algaga abieluga on tehtud jälle tükk tööd Soome silla ehitamisel. Sedaenam, et tegemist on mehega, kes wöitles meie wabaduse eest.

Võrtsjärvest kalasaak rikkalik

Wõrtsjärw annab wiimasel ajal kaluritele rikkalikku saaki. Praegu püütakse enamuses särgi ja ahwenaid, saadakse tublisti ka linaskeid ja haugi. Alanud kiisapüügi üle ei saa ka nuriseda. Pildil Wõrtsjärwe kaluri R. Saluste perekond, kes kõik ametis kalapuhastamisega, appi on wõetud isegi saabunud külalised

Hääletusvõistlus läheneb lõpule

Täna sedelite postilesaatmise tähtpäev. Juhiseid lugejaile võistlusest osavõtmiseks

„Uudislehe" toimetusele on juba suurel hulgal saabunud ümbrikke, hääletuswöistlusest osawötjate kirju, ühes nõnetawa nelja kupongiga. Juhime osawötjate tähelepanu sellele, et hiljemalt täna peawad kirjad postil olema, sest arwesse wöetakse waid need sedelid, millised saabuwad 17. kuupäewa postitempliga. Hääletuse tulemused awaldatakse wöimaluse korral meie lehe reedeses numbris, aga kuna on karta wiimastel päewadel eriti suurt hääletussedelite kokkuwoolu, siis pole ka wöimatu, et hääletuswöistluse lõpptulemused suudame alles awaldada pühapäewases „Uudislehes."

Wiimastel päewadel on tulnud ka üksiknid järelpärimisi, kuidas täita hääletussedeleid ja mitu neid peab olema, et saada antasudest osasaamise wöimalust. Selle peale teatame niipalju, et osasaamise wöimalus on sellel, kes ära saadab neli hääletussedelit. Kuus sedelit ilmus lehes sellepärast, et paljudel lugejatel läks wöibolla wahepealt lehti kaotsi. Hääletussedelile wöib hääletaja kirjutada selle prundikandidaadi nime, keda ta neljast antust soowib Ülo Suurmetsa naisena näha. Soowikorral wöib igal sedelil olla ka ise nimi, nii kuidas keegi soowib hääletada.

Niisiis: täna hääletussedelid postile. Ja Tallinna rahwa tähelepanu olgu juhitud sellele, et „Uudislehe" kontori ukse küljes on hääletussedelite jaoks postkast. Kel weel hääletussedeleid puudub, see wöib neid hankida wanade numbrite ostmise näol. Tallinnas on wanu lehti saadawal „Uudislehe" kontoris, prowintsis ajalehtede kesklادudes ja üksikmüügi kohtades.

Raua tän. laiendamistööd algavad

Neil päewil lõppesid linna uue pritsimaja tooresehitustööd ja hoone wabastati tellinguist. Mõnd aega kestawad weel sisemised tööd. Lõplikult walmib ehitus loodedawasti oktoobris-nowembris, mil toimub ka pritsimaja ülekolimine uude majja.

Ühenduses pritsimaja ülekolimisega tuleb wiia läbi ka Raua tän. laiendamine suubumiskohast Tartu maanteele. Selleks tuleb linnal omandada terwe rida kinniswarasid uue pritsimaja ja Tartu mnt. wahel. Osa neist on juba omanikelt ostetud ja lammutatud, kolme kinniswara omanikega käiwad aga weel läbirääkimised. On loota, et ka nendega kokkulepe saawutatakse ning siis algawad kohe ka tänawa tegelikud laiendustööd. Ühel ajal tänawa walmisehitamisega asetatakse ümber ka tänawa heakorraseaded. Tänawa laiendamine tahetakse kindlasti wiia läbi samaks ajaks kui toimub pritsimaja ülewiimine.

Uue linnaplaani järgi kujuneb Raua tän. tulewikus magistraaltänawaks, mis wiib Liiwalaia tänawalt otse sadamasse. Mõnda ajuks uus pritsimaja tähtsal ja elawal linna liiklemissoonel.

Tellige „Uudisleht"!

Toimetus ja kontor: Tallinn, Rataskaewu 9; postkast 193; posti jooksew arwe 29.
Telefonid: toimetus — 469-71, 460-49 ja 427-18; kontor — 460-48, 427-18; peatoimetaja kabinett 469-93. krt 431-84. Esindaja Tartus, Kauba t. 13—31, telef. 17-16.
Wäljaandja: K/oü. „Sõnajõud". Juhatus Tallinn, Kinga 6/8.
Wastutaw toimetaja: Aleksander Peterson.

Tarwitamata jäänud käsikirju alal ei hoita; käsikirjade tagastamiseks postmark juure lisada.
Kuulutuste koha walikut ei kindlustata.

Uudisleht
ilmub 4 korda nädalas:
pühapäewa, esmaspäewa, kesknädala ja reede warahommikul.

Tellimise hind: 1 kuu 90 s., 2 k. kr. 1.80, 3 k. kr. 2.50, 4 k. kr. 3.25, 5 k. kr. 4.—, 6 k. kr. 4.75, 7 k. kr. 5.50, 8 k. 6.25, 9 k. kr. 7.—, 10 k. kr. 7.75, 11 k. kr. 8.50, 12 k. kr. 9.25. Wälismaale tellimishind kohekordne. Aadressi muutmine 25 s. „Uudislehe" 3 ja rohkem ruudets tellijad wöimad saada „Jutulehe" poolehinnaga, s. o. 25 sendiga kuus ja põllumkuukirja „Uus Talu" 5 s. kuus.
Kuulutuste hinnad: esiküljel 12 s., tekstis 12 s., tekstis tekstikirjaga 15 s. ja kuulutuste küljel 5 s. mm. weerul. Töökorteri-otsimised ja -pakkumised poole hinnaga.

Eestimaa Trükikoja A.-S. (end. J. H. Gressel), Tallinnas, Rataskaewu tän. 10.